

DRAUGAS

PERIODICALS
March 30,

Vol. LXXXVIII

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

KETVIRTADIENIS - THURSDAY, KOVO - MARCH 30, 2000

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 03/29/00

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

Nr. 64

Kaina 50 c.

Studentija protestuoja prieš universitetų uždarymą

Klaipėda, kovo 29 d. (Elta) — Trečiadienį, protestuodami prieš uždarymą aukštųjų mokyklų uždarymą, universitetinis jaunimas Klaipėdos autobusų stotyje surengė viešą paskaitą „Per 10 nepriklausomybės metų — prie uždarytų universitetų“.

Viešą paskaitą autobusų stoties laukimo salėje skaitė Klaipėdos universiteto prorektorius docentas Vaidutis Laurėnas. Pasak jo, šioje neįprastoje vietoje svarstomas itin svarbus klausimas, ar Lietuvai reikia studentų bei raštingų žmonių, suvokiančių kas vyksta aplinkui. Šiuo metu, anot prorektorius, viskas priklauso nuo pačių studentų ir nuo tų žmonių, kurie žada gyventi Lietuvoje. Tai, kas nutiko su Klaipėdos ir Kauno universitetais, veda tik link to, kad po kelerių metų jaunimas nebepasieks ateities ir laimės ją.

Gausiais susirinkusių studentų aplodismentais sutiktas V. Laurėnas pažymėjo, kad visas jaunatviškas studentų polinkis ir energija turi būti panaudota tikslingai, sakant vieną svarbų sakinį — studijos turi būti normalios, o dėstytojai — gauti atlyginimus.

Į protesto renginį uostamies-tyje susirinkę apie 300 stu-

dentų iš visų Lietuvos aukštųjų mokyklų teigė esą nepatenkinti, kad jų žinių sąskaita bandoma sutaisyti, o aukštasis mokslas nelaikomas pirmine sritimi.

Lietuvos studentų sąjungos prezidento Svajūno Jakučio teigimu, šiuo metu dauguma studijuojančių pasiekė tokią būseną, kai reikėtų verkti, tačiau ima juokas. Susirinkusieji plovimais ir švilpimu pritarė sąjungos prezidento nuomonei, kad valdžia turi pripažinti negalinti garantuoti ne tik nemokamo, bet ir kitokios formos aukštojo mokslo, o pertvarkoma švietimo sistema atsidūrė aklovietėje.

Iš visos Lietuvos į Klaipėdą dviem didžiuliais autobusais suvažiuavę studentai prie krutinių prisieigė juodus kaspinus ir po paskaitos patraukė uostamiesčio universiteto rektorato link, kur išreiškė užuojautą mirštančiai aukštajai mokyklai.

Klaipėdos universitetas dėl lešų stygiaus savaitei uždarytas nuo pirmadienio. Visuose jo fakultetuose nuo kovo 17 dienos nutrauktas šio dalykas. Dar viena aukštoji mokykla — Lietuvos žemės ūkio universitetas (LŽŪU) — dėl tos pačios priežasties uždaryta mėnesiui.

Lietuvos lenkai mato lenkų „išnaikinimo scenarijų“

Varšuva, kovo 29 d. (BNS) — Lietuvos lenkų politiniai veikėjai Lenkijos spaudoje apkalta Lietuvos lenkų tautinės mažumos teisių suvaržymą.

„Lietuva įgyvendina intelektualinio ir materialinio lenkų išnaikinimo scenarijų“, tikina Lietuvos Seimo narys Jan Senkevič populiaraus Gdanskio laikraščio „Dziennik Baltycki“ priede. Pasak jo, „Lenkija yra per daug nuolaidi Lietuvai ir pasirodusi atleisti jai antilenkiškas nuodėmes vardan gerų kaimyninių santykių“.

Parlamentarui antrina Lietuvos lenkų sąjungos pirmininkas Ryszard Maciejkianiec, pasak kurio, „Vilnius prisuka Lietuvos lenkams varžtus, jeigu Varšuva leidžia“.

Kitokios nuomonės yra Vilniuje transliuojančio radijo stoties „Znad Wili“ savininkas Česlav Okinčic, kuris sako, jog „iš Lenkijos į Lietuvą atvykę lenkai į vietinius lenkus žiūri kaip į aborigenus ir duoda pinigų folkloriniam ansambliams“. „Tačiau mes norime būti europiečiai“, sakė Č. Okinčic, manantis, jog „norint turėti įtakos įvykiams Lietuvoje, reikia mokytis lietuvių kalbos ir dirbti valstybinėse įstaigose“.

Visą laikraščio puslapį užimančiam reportažui Gdanskio dienraštis supažindina su Lietuvos lenkų padėtimi, jų sąn-

* **Vokietija Lietuvai neatlyginamai perduos 67 JAV gamybos šarvotus automobilius „M-113“.** Pasak Krašto apsaugos ministerijos atstovų, vokiečių dovanojami šarvotieji yra nenaui, bet gerai suremontuoti. Lietuva juos gaus iš Vokietijos bei ginklų. Lietuvos kariškiai gindžia, kad dalį automobilių apginkluos, o kitus paliks atsargoms dalims.

(BNS)

Nuotr.: Žemdirbiai savo automobiliais bei žemės ūkio technika užtvėrė greitkelio atkarpą Marijampolės rajone.

Gintaro Kandroto (Elta) nuotr.

Suvalkijos žemdirbiai užtvėrė dar vieną greitkelio ruožą

Vilnius, kovo 29 d. (Elta) — Nepatenkinti esama situacija ir negaudami laiku pinigų už pateiktą produkciją Suvalkijos zonos cukrinių runkelių augintojai išplėtė savo protestą. Jie su savo technika ne tik tebestovi greitkelyje ties Ažuolu Būda, bet apie porą šimtų ūkininkų užtvėrė kelią kelių Marijampolės rajone ties Igliskelių sankryža.

Suvalkijos žemdirbiams nepriimtinos AB „Marijampolės cukrus“ nustatytos 22,000 tūkst. tonų baltos cukraus kvotos apimtys — tokia nuostata pareikšta vyriausybei ir Žemės ūkio ministerijai trečiadienį perduotame pareiškimė.

Kaip teigė žemės ūkio ministras Edvardas Makelis, kvotų paskirstymas, kitos gamybinės problemos turi būti sprendžiamos ne tvirtinant kelius, apskrities administraci-

Dėl dokumentų klastojimo valstybė praranda milijonus

Vilnius, kovo 29 d. (BNS) — Seimo Ekonominio nusikaltimų tyrimo komisijos pirmininkas Sigita Slavickas teigia, kad dėl dokumentų klastojimo valstybė pernai prarado apie 4,5 mln. litų.

Spaudos konferencijoje trečiadienį jis sakė, kad pernai buvo įregistruoti 1,898 nusikaltimai, susiję su dokumentų klastojimu ir padirbinėjimu. „Tai 158 nusikaltimai per mėnesį, arba per 5 nusikaltimus per vieną dieną“, pastebėjo jis.

Anot S. Slavicko, didžiausius nuostolius valstybė patiria dėl oficialių dokumentų klastojimo, pardavimo ir panaudojimo.

Seimo narys sakė, kad oficialių dokumentų klastojimo atvejų ypač daugėja Vilniuje.

Anot jo, dažniausiai klastojami asmens dokumentai, vairuotojų ir automobilių, išsilavinimo cenzo dokumentai, apskaitos dokumentai, brandos atestatai, kasos išlaidų orderei, banko mokėjimų pavedimai, įgaliojimai, motinės deklaracijos, pinigai. Jo teigimu, ypač daug žalos padaroma dėl pridėtinės vertės mokesčio (PVM) grobystimo. S. Slavickas sakė pateikęs vyriausybei pasiūlymą atsakyti šio mokesčio grąžinimo ir sukurti užskaitos sistemą.

Parlamentaras mano, kad dokumentų padirbinėjimo atvejų sumažėtų, Lietuvoje įvestų tarptautinius reikalavimus atitinkanti dokumentų sistema.

riaus gamybos statyba taptų reali, ja neabejotinai susidomėtų žalieji.

Pajūryje galioja nemažai aplinkosaugos reikalavimų, saugant nepakartojamą gamtą.

Sveidijos konsultavimo bendrovės atstovai pastebėjo, jog Lietuvos vadžia vis dažniau taiko Europos Sąjungos reikalavimus aplinkosaugos srityje.

nustatyta kompensavimo už produkcijos pristatymą tvarka šiems metams.

Tačiau šiuo metu negali būti patenkintas pageidavimas padidinti bendrąją baltos cukraus gamybos kvotą, nes tam reikia didelių valstybės biudžeto išteklių. Be to, tenka atsisvegti ir į tai, kad šiuo metu sandėliuose yra susikaupę 110,600 tonų dar neparduoto cukraus.

Patvirtintas „Mažeikių naftos“ derybų su rusais planas

Vilnius, kovo 29 d. (BNS) — Lietuva, siūlydama Rusijos naftos tiekėjams pirkti susivienijimo „Mažeikių nafta“ akcijų, nori gauti ilgalaikio naftos tiekimo garantijų ir geresnį kainos formulę.

„Mes norime iškelti jiems tokias sąlygas, kurių vykdymą kontroliuotume. Jos bus labai susietos su ilgalaikio naftos tiekimo garantijomis“, trečiadienį sakė ūkio ministras Valentinas Milaknis.

Ūkio ministerija šią savaitę patvirtino „Mažeikių naftos“ pasiūlytą derybų su Rusijos naftos tiekėjais strategiją. „Mes pranešėme, kad paskirsime deryboms savo igaliotą žmogų. Artimiausiu metu jis turėtų būti patvirtintas vyriausybės potvarkiu“, teigė V. Milaknis.

Lietuvos vyriausybė Rusijos naftos tiekėjams planuoja paduoti iki 10 proc. „Williams International“ valdomos „Mažeikių naftos“ akcijų.

Tačiau jei atsirastų du investuotojai, pasak V. Milaknio, dėl akcijų paketo dydžio galėtų būti svarstoma iš naujo. Kol kas nėra galutinio sprendimo, koks jis galėtų būti.

„Mažeikių nafta“ dėl ilgalaikio bendradarbiavimo ir galimybės parduoti akcijas jau derasi su Rusijos naftos bendrovėmis „Jukos“ ir „LUKoil“. Oficialiai nepatvirtintomis žiniomis, „Jukos“ siekia gauti 12,5 proc. „Mažeikių naftos“ akcijų ir vietą valdyboje. Susivienijimas per Būtingės terminale kasmet eksportuotų 2,5 mln. tonų, o „Mažeikių gamyklai“ patiektų 1,7 mln. tonų naftos. „LUKoil“, neoficialiai duomenimis, norėtų valdyti maždaug trečdali „Mažeikių naftos“ akcijų ir dalyvauti jos valdyme. Susivienijimas garantuotų 6 mln. tonų naftos tiekimą per metus.

* **Būtingės naftos terminalą naudojanti „Mažeikių nafta“ neprisiima atsakomybės dėl pastaruoju metu pajūryje vis dažniau randamų išmestų naftos produktų ir teigia tinkamai pasirūpinusi terminalo saugumu.** Būtingės terminale perkraunama ir sandėliuojama tik neperdirbta nafta. Pernai liepą pradžius naudoti terminalą, jau aptarnauti 25 laivai. Nepaisant vieno nelaimės, kai prie pluduro jūroje nutrūko naftos pompa-

Lietuva pasirengusi pirmajam derybų su ES ratui

Bruselis, kovo 28 d. (Elta) — Pirmajame derybų susitikime su Europos Sąjungos (ES) valstybių ambasadoriais ir už plėtrą atsakingais Europos Komisijos pareigūnais vyriausiasis derybininkas dėl Lietuvos narystės ES Vygaudas Ušackas pažymėjo, kad Lietuvos vyriausybė tikisi derybose pasiekti spartios pažangos ir iki šių metų vidurio baigti derybas bent jau dėl pusės iš aštuonių skyrių.

Vyriausiasis Lietuvos derybininkas, užsienio reikalų viceministras Vygaudas Ušackas Europos Sąjungos atstovams antradienį įteikė ir pristatė Lietuvos derybų nuostatas dėl aštuonių derybų skyrių.

Lietuvos atstovas pareiškė viltį, kad Europos Sąjungoje pirmininkaujant kitoms valstybėms, narėms pavyks išlaikyti ar netgi padidinti derybų tempą, kuris bus igytas šį pusmetį ES pirmininkaujant Portugalijai.

Antrąjį 2000 metų pusmetį ES pirmininkaus Prancūzija. Įteikęs Lietuvos derybų nuostatas, vyriausiasis derybininkas pažymėjo, jog Lietuva laukia atsako į jas — tai yra, ES derybų nuostatos dėl mi-

nėtų skyrių. Gavus atsakymą, derybas bus galima sėkmingai tęsti per kitą vyriausiųjų derybininkų susitikimą, kuris numatytas gegužės 25 dieną.

Pasak Užsienio reikalų ministerijos spaudos skyriaus, V. Ušackas pabrėžė, kad Lietuva nemažai nuveikė šiuos atstovus skyrus apimančiose srityse derindama savo teise prie ES teisės ir stiprindama institucijas bei tęsdama būtinas reformas, kurių tikslas — atnaujinti Lietuvos ūkį, stiprinti ekonomiką.

Svarbus klausimas, į kurį atkreipė dėmesį vyriausiasis derybininkas, yra tas, kad Lietuva norėtų išsaugoti laisvosios prekybos sutartį su Latvija ir Estija tuo atveju, jeigu Baltijos valstybės ES narėmis taptų ne tuo pačiu metu. Todėl Lietuva sieks pereinamojo laikotarpio dėl šios sutarties.

Bruselyje V. Ušackas priminė Lietuvos nuostatą derybas dėl narystės ES baigti 2002 metais ir pažymėjo, kad 2004 m. sausio 1 d. Lietuvoje laikoma data, nuo kurios valstybė turi būti pasirengusi priimti narystės ES išpareigojimus.

Lietuva ir NATO nuo monologo perėjo prie dialogo

Bruselis, kovo 29 d. (Elta) — Paruošusi pasirengimo narystei NATO programą, Lietuva su Šiaurės Atlanto sąjunga nuo abipusio monologo perėjo prie nuosirdaus ir kokybiško dialogo, komentodamas Premjero Andriaus Kubiliaus susitikimą su aukštais NATO pareigūnais rezultatus, sakė nepaprastasis ir igaliotasis ambasadorius prie NATO Linas Linkevičius.

Pasak ambasadoriaus, sprendžiant iš NATO pareigūnų vertinimų, Lietuva yra teisingame kelyje į Šiaurės Atlanto sąjungą.

NATO vertina Lietuvos indėlį palaikant gerus santykius su kaimyninėmis valstybėmis ir bendrą jos indėlį viso regiono saugumui, sakė L. Linkevičius. Jo teigimu, NATO greičiau konkrečius Lietuvos veiksmus prisidedant prie NATO taikos palaikymo operacijų ir dalyvaujant tarptautinėse misijose Bosnijoje ir Hercegovinoje bei Kosove.

Į Bruselį vizito išvykęs A. Kubilius bei jį lydintys valstybės pareigūnai per trečiadienio susitikimą su devyniolikos NATO valstybių ambasadoriais bei generaliniu sekretoriumi Georg Robertson išgirdo, kad iš Lietuvos nereikalaujama neįmanomų dalykų ar pagal konkrečius terminus nepagrįstai greitinti stojimą į sąjungą.

Premjero atstovo padai Andriaus Bačiūno teigimu, NATO yra susirūpinęs, kad dėl Rusijos ekonominės krizės poveikio Lietuva neįvykdė savo išpareigojimo padidinti karinės išlaidas iki 1,5 proc. bendrojo vidaus produkto. A. Kubilius NATO atstovus užtikrino, kad dėl griežto taupymo plano Lietuva negalėjo tam skirti reikiamų pinigų, tačiau išpareigojimas išlaikyti išlaidas gynybai 1,7 proc. lygio yra realus.

* **Kovą baigiasi terminas, kai iš Danės upės turi būti išplukdyta vienu iš uostamiesčio simbolių tapusi barkentina „Meridianas“.** Nepaisant to, pagrindiniai laivo akcijų savininkai nesiruošia vykdyti specialios Klaipėdos mero potvarkiu sudarytos komisijos sprendimo ir žada laukti, kol sudomintos institucijos kreipsis į teisimą. Jau anksčiau nustatyta, kad „Meridianas“ bet kokia veikla yra pavojinga, be to, pavojus kyla ir upės krantinėms, prie kurių yra prikritę burlaivis.

(Elta)

KALENDORIUS

Kovo 30 d.: Marijonas, Zosimas, Danulis, Meda.

Kovo 31 d.: Benjaminas, Kornelijus, Ginas, Vartvilas.

LIETUVIŲ TELKINIAI

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS
ATKŪRIMO DEŠIMTMETIS

Detroito lietuviai šeštadienį, kovo 18 d., iškilmingai paminėjo Kovo 11-sios — Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dešimtmetį. Minėjimą ruošė JAV LB Detroito apylinkės valdybos pirm. Ramutė Petrušienė, talkinama visos valdybos ir kitų tam pakviestų asmenų. Susirinko daugiau negu 250 asmenų, kas šiais laikais Detroito būna gana retai.

Minėjimas pradėtas 6 val. vakaro dailininko Vytauto Ogilvio meno kūrinių parodos atidarymu. Dail. V. Ogilvį susirinkusiems apibūdino Ramutė Petrušienė. Ji trumpai apžvelgė dail. V. Ogilvio gyvenimo istoriją bei meninės kūrybos kelią.

6:30 val. vak. visi buvo pakviesti vakarienei į Dievo Apvaizdos Kultūros centro didž. salę prie gražiai papuoštų stalų. Susirinkusius sveikindama, pirm. R. Petrušienė priminė, kad susibūrėme Kovo 11-sios — Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dešimtmečio sukakties proga, kai Lietuva, paskelbusi nepriklausomybę, kelią į laisvę praskyrė visai Vidurio ir Rytų Europai. Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos klebonas kun. Aloyzas Volskis buvo pakviestas šia proga palaiminti visus čia susirinkusius ir valgius, kuriuos gauname iš Dievo malonės. Po kun. A. Volskio invokacijos, visi sėdosi vakarienei. Vėliau pastebėti, kad buvo vaišinama ne įprastomis dešimtimis kopūstais, o salotomis, ryžiais, skaniais pagaminta vištiena, pyragaičiai ir gerimai. Pasi- vaišinus buvo trumpa 10 minučių pertrauka.

7:30 v.v. Kovo 11-sios minėjimo akademija.

Ramutė Petrušienė pradėjo, supažindinimui su svečiais, pakviesdama atstoti: Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos kleboną kun. Aloyzą Volskį, Detroito lietuviams priešvėlykiniam susikaupimui vadovavusį Šiaulių vyskupijos vyskupą Eugenijų Bartulį, buvusį Dievo Apvaizdos kleboną kun. Viktorą Kriščiūnėvičių, Sv. Antano lietuvių parapijos kleboną kun. Alfonsą Baboną, Lietuvos Respublikos ambasados Vašingtone patarėją Kęstutį Jankauską, minėjimo garbės svečią inž. Vytautą Kutkų, pagrindinį kalbėtoją advokatą Povilą Žumbakį, PLB pirmininką Vytautą Kamantą ir jo žmoną Gražiną Kamantiene, PLB vykdomąjį vicepirmininką — Algį Rugienį, JAV LB Michigan apygardos pirmininkę Liudą Rugienienę, Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos tarybos pirmininkę Janiną Udrienę, Andrių ir Aytę Butkūnus.

Jonas Urbonas, Amerikos lietuvių respublikonų federaci-

jos pirmininkas, buvo pakvies-tas supažindinti su amerikiečiais garbės svečiais. Jam buvo pavesta pasirūpinti, amerikiečių svečių kvietimu bei jų proklamacijų gavimu. Nuoširdžiam Lietuvos reikalų remėjui senatoriui Spencer Abraham negalint dalyvauti buvo pristatyta jam atstovavusi jo asistentė Patricia Wierzbicki; ji prieš minėjimą įteikė senatoriaus kovo 7 d. pasisakymus JAV Senate. Pristatęs JAV Atstovų rūmų nario Joe Knollenbergo atstovavusį asistentą Steven Betr, Jonas Urbonas priminė, kad senatorius Spencer Abraham ir Kongreso narys Joe Knollenberg, svarbūs Lietuvos reikalų remėjai, š.m. lapkričio mėn. rinkimuose vėl kandidatuoja į senatą ir Kongresą. Ragino juos remti, nes Lietuva reikalinga gerų draugų. Kovo 11-tos proga, proklamacijos ir sveikinimai gauti iš Michigan gubernatoriaus — John Engler, Michigan valstijos Senato ir Atstovų rūmuose priimtose rezoliucijose ir iš Southfield miesto mero Donald Fracassi pranešimą, kad Kovo 11-toji skelbiama Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dešimtmečio diena Southfield mieste. Gauta Congressional Resolution senatoriaus Abraham ir Kongreso atstovo Joe Knollenbergo sveikinimo laiškas. Baigdamas dekojo, senatoriui ir kitiems už Lietuvos remimą.

Advokatas Povilas Žumbakis

Pasibaigus svečių pristatymui, pirmininkė pakvietė pagrindinį minėjimo kalbėtoją advokatą Povilą Žumbakį. Kalbėtojas prabėgo Lietuvos istorinę raidą, prasidėjusią su Lietuvos valstybės įkūrimu ir tebesitęsiančią iki šių dienų. Kvietė nenusiminti, nors šis šimtmetis Lietuvai gali būti daug pavojingesnis. Kvietė su burtomis įėjusį jungtis pagalbon Lietuvai, kuri jai labai reikalinga. Savo kalbą užbaigė Amerikos lietuvių, Lietuvos laisvę atgavus, dovanotame Laisvės varpe iškaltais žodžiais: „Skambink per amžius, vaikams Lietuvos, kas negina laisvės, tas nevertas jos“.

Š.m. kovo 18 d. Detroito vykusio Kovo 11-sios, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dešimtmetį sukakties minėjimo inž. Vytautui Kutkui, už jo nuopelnus Lietuvai, buvo įteiktas L. K. Gedimino ordinas. Iš k. ordina įteiktas Lietuvos Respublikos ambasados Vašingtone patarėjas Kęstutis Jankauskas, inž. Vytautas Kutkus ir Gavėnios susikaupimui Detroito lietuviams vadovavęs Šiaulių vyskupijos vysk. Eugenijus Bartulis.

Nuotr. Jono Urbono

Po to buvo pristatytas iš Lietuvos Respublikos ambasados Vašingtone patarėjas Kęstutis Jankauskas, atvykęs įteikti LDK Gedimino ordina inž. Vytautui Kutkui ir jį pasveikinti. Kęstutis Jankauskas yra karjeros diplomatas. Užsienio reikalų ministerijoje pradėjo dirbti 1991 metais, o nuo 1999 m. dirba Lietuvos ambasadoje Vašingtone. Yra atsakingas už politinius Lietuvos ir JAV santykius, visų pirma Lietuvos integraciją į NATO. Po to pakvietė Liudą Rugienienę, pristatyti inž. Vytautą Kutkų.

Liudą Rugienienę plačiai aptarė inž. Vytauto Kutkaus, visuomenininko, bendruomenininko veiklos kelią. Jis visą savo gyvenimą buvo paskyręs visuomeninei veiklai, Lietuvių Bendruomenei ir Lietuvai. Baigdamas sveikino ir džiaugėsi, kad dar jam gyvam esant, jo darbai įvertinami. Garbė jam ir visiems Michigan lietuviams.

Tada prie podiumo atėjo Kęstutis Jankauskas. Jis sveikino inž. Vytautą Kutkų, perduodamas sveikinimus nuo Lietuvos Respublikos prezidento Valdo Adamkaus, Lietuvos ambasadoriaus Vašingtone Stasio Sakalausko ir perskaitė prezidento V. Adamkaus dekretą: „dekretas dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinu ir medaliu Mindaugo karūnavimo Lietuvos valstybės dienos proga, 1999 metai, liepos 1-oji diena“... už jo nuopelnus Lietuvai, apdovanojamas inž. Vytautas Kutkus, L.D. K. Gedimino 4-to laipsnio ordinu ir medaliu. Perskaitęs dekretą, Kęstutis Jankauskas prisegė inž. Vytautui Kutkui medalį ir įteikė Prezidento dekretą. Po to padėkos žodį tarė inž. Vytautas Kutkus. Jis sakė tokio įvertinimo visai nesitikię. Dekojo visiems Michigan, o ypač Detroito su juo kartu dirbusiems, nes be jų talkos vienas nedaug būtų pasiekęs. Baigė žodžiais: „Tegyvuoja laisva ir

nepriklaušoma Lietuva“. Vytautui Kutkui buvo įteikta gėlių puokštė. Jam ta proga atsiųstus sveikinimus perskaitė Mykolas Abarius, Lietuvos Šaulių sąjungos išeiivijoje vadas. Po to dar inž. V. Kutkų sveikino PLB-ės valdybos vardu pirmininkas inž. Vytautas Kamantas ir PLB-ės vykdomasis vicepirm. Algis Rugienius, įteikdami sveikinimą ir PLB-ės Vycio ženklelį, išleista PLB-ės Antrosios valdybos pirmininko Juozo Bačiūno. Prie mikrofono grįžęs — Kęstutis Jankauskas, sveikino visus Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dešimtmečio proga. Dekojo visiems už pagalbą Lietuvai, kvietė ir toliau stovėti Lietuvos laisvės sargyboje. Primindamas, kad Lietuvos laisvės padėtis gana trapi.

Michigan valstijos gubernatoriaus John Engler deklaracija, Southfield miesto mero Donald Fracassi proklamaciją, Michigan valstijos Senato ir Atstovų rūmų rezoliucijas, susirinkusiems pristatė Virga Šimaitytė ir Valdas Piesys, suglaustai jas apibūdindami. Pastebėta, kad Senato rezoliuciją parėmė 33 senatoriai (iš 38-nių), o Atstovų rūmų rezoliuciją — 45 atstovai (iš 110), kurios abi buvo priimtos kovo 8 d. Minėjimas baigtas — visiems sugiedant — Lietuvos himną.

Po to vyko iškilų solistų iš Lietuvos koncertas. Su solistais supažindino LB Detroito apylinkės valdybos narė — Birutė Sverienė.

Koncerto programą atliko: solistė — Judita Leitaitė, solistas — Vladimiras Prudnikovas, jiems akompanavo muzikė Nijolė Ralytė. Jie atliko šešioliką įvairių lietuvių ir kitatautų kūrinių.

Tai buvo išskirtinas minėjimas. Sveikintina LB-ės Detroito apylinkės valdyba tokį išpuilingą ir įvairų minėjimą suruošusi.

Jonas Urbonas

LB DETROITO
APYLINKĖS
SUSIRINKIMAS

Visuotinis Lietuvių Bendruomenės apylinkės susirinkimas Dievo Apvaizdos Kultūros centre šaukiamas sekmadienį, balandžio 2 dieną, 12 val. vidudienį. Susirinkime bus valdybos ir Kontrolės komisijos pranešimai, naujos valdybos ir kontrolės komisijos rinkimai. Siūlomus kandidatus į valdybą ir kontrolės komisiją prašoma pranešti Elytei Butkūnienei, tel. 248-477-8475. Praneša ir visus dalyvauti metiniame Lietuvių Bendruomenės susirinkime kviečia pirmininkė Rama Petrušienė.

KANDIDATAI Į LB
TARYBĄ IR PLB SEIMĄ

Lietuvių Bendruomenės 16-tos tarybos ir X Pasaulio Lietuvių seimo kandidatai turi būti pasiūlyti iki kovo 31 d. Michigan apygardos rinkimų komisijai — dr. Romualdai Kriaučiūniui, 1816 Tumseh River Drive, Lansing, Michigan 48906. Tel. 517-321-0091. „Lietuviškų melodijų“ radijo valandėlė iki kovo 25 dienos patyrė, kad į Michigan apygardos rinkimų sąrašą iš Detroito kandidatuoja į JAV tarybą ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimą: Jonas Urbonas ir Narimantas Udrys. Į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimą — Jonas Svera.

GAVĖNIOS
SUSIKAUPIMO MINTYS
RADIOJO PROGRAMOSE

„Lietuviškų melodijų“ radijo valandėlės laidose antradieniais, 4 val. p.p., iš radijo stoties WPON AM 1460 transliuojamos Gavėnios susikaupimui temos, perduodamos kun. Alfonso Babono. Programos galima klausyti ir Interneto adresu www.wpon.com Detroito laiku.

IŠVYKA Į TULPIŲ
GĖLYNUS

Dievo Apvaizdos Krikščioniškos tarnybos komitetas antradienį, gegužės 9 d., ruošia išvyką į Holland, Michigan, tulpių gėlynus. Autobusas iš Kultūros centro išvyks 9 val. r. Atgal į Kultūros centrą sugrįš 5 val. p.p. Norintieji vykti prašomi registruotis pas Danutę.

LŠSI CENTRO VALDY-
BOS METINIS POSĖDIS

Lietuvių Šaulių sąjungos išeiivijoje centro valdybos metinis posėdis šeštadienį, kovo 25 d., vyko vado Mykolo Abarius namuose, Livonia, Michigan. Dalyvavo 9 centro valdybos nariai iš Čikagos, Detroito ir Union Pier.

Pradedamas posėdį vadas Abarius pakvietė kapelioną kun. Alfonsą Baboną sukalbėti maldą. Praėjusių metų protokolą perskaitė spaudos informacijos vadovė Regina Juškaitė-Svobienė.

Vadas Mykolas Abarius sveikino visus už nuosirdų atsiliepimą ir dalyvavimą posėdyje. Po to pranešė apie savo veiklą. Vado kadencija baigiasi š.m. gegužės 6 d. Padėkojo už trejų metų bendradarbiavimą. Kiek jėgos leido, stengėmės ir dirbome kartu. Praėjusią vasarą, vadas, Centro valdybos sekretorė Onutė Abarienė, Centro valdybos jūrų šaulių vadovas Edmundas

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY
Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5689.
Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115.
Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5689.
Matindami patko išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiučiame. Prie pavardės ir adreso, siūdami laikraštį patyrimo, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.			
	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$115.00	\$65.00	\$45.00
Tik šėštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsakant į Lietuvą:			
Oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Reguliariu paštu	\$100.00	\$55.00	
Tik šėštadienio laida oro paštu	\$160.00	\$85.00	
Tik šėštadienio laida reguliariu paštu	\$55.00		

Vyriausias redaktorė — Danutė Bindokienė
Administratorius — Valentinas Krumpis
Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šėštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šėštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiūsiame, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuotėira. Nenaudotų straipsnių nesaugo.
- Siūciant prašome pasilikti kopiją.

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyt. su Northwestern-un-to diplomu, lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Pacientai primami absoliučiai punktuškai.
Susitarimui (kalbėti anglėškai)
Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydymas
Kaltarne lietuviškai
6918 W. Archer Ave., Ste. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽILBA, M.D.
ANDRĖ RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

LINAS SIDRYS, M.D.
Akių ligos / Chirurgija
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-6622
4149 W. 63rd St.
Tel. 773-735-7709

Nariai pasiryžę veikti kiek gali. Gyvena broliškai. Ropiniasi surengti išvykas į Lietuvą. Laiko ryšius su vadu Abariu. Vadas Abarius pasveikino Edmundą Vengianską jo garbus 80 metų amžiaus sukakties proga.

Ūkio tiekimo vadovas Juozas Kincius pranešė, kad dar turi įvairių knygų ir žemėlapių. Reikia kepurės ženklelių. Vadas Abarius, Centro valdybos vado pasveikino Juozą Mikulį ir Juozą Kincius neseniai praėjusių vardinų proga.

Spaudos informacijos vadovė Regina Juškaitė-Svobienė pranešė, kad dalyvauja susirinkimuose, minėjimuose, renginiuose. Aprašo renginius, siūcia korespondencijas ir nuotraukas išeiivijos laikraščiams, perduoda žinias vietinėms lietuviškoms radijo valandėlėms.

2000 m. 15-asis visuotinio Šaulių sąjungos dalinių suvažiavimas vyks 2000 m. gegužės 6-7 Čikagoje.

Regina Juškaitė
Svobienė

Kovo 11-sios dešimtmečio minėjimo proga š.m. kovo 18 d. Detroito vykusio dail. Vytauto Ogilvio dailės kūrinių parodos atidaryme iš k. M. Petrušienė, J. Gilydis, Mėmenas, P. Gobis, dail. Vyt. Ogilvis, parodą atidariusi LB Detroito apylinkės pirmininkė Ramutė Petrušienė, J. Petrušienė ir kt.

Nuotr. J. Urbono

ISTORIJS RAŠYMAS, REMIANTIS REPRESINIŲ STRUKTŪRŲ DOKUMENTAIS

DR. ARVYDAS ANUŠAUSKAS

Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento
direktorius

Totalitarinėje valstybėje pagrindinių režimo ramsčių ir įrankių funkcijas atlikdavo slapčiosios arba, kitaip tariant, represinės tarnybos. Slapčiosios-represinės tarnybos buvo ne tik prasiskverbūsios į pačias įvairiausias visuomenės gyvenimo sritis, bet ir pati totalitarinė valstybė tą patį „slaptumą“ įprasmino totaliai, visose gyvenimo srityse. Perspėjimai: „visiškai slapčiai“, „slaptai“ dengė svarbius valstybės valdymo ir visuomenės įtakojimo elementus. Informacijos slėpimas, o po to sekda- vės ir informacijos dozavimas skirtingoms valstybėms, visuomeninėms ar politinėms institucijoms, iš tikrųjų labai komplikuoja totalitarinių valstybių, Lietuvos atveju — Vokietijos ir Sovietų Sąjungos — okupacijų istorijos suvokimą. Bet teigčiau, kad be represinių — slapčių tarnybų archyvų panaudojimo istorijos rašymo galimybės dar labiau susiaurėja. Viena sunkesnių uždavinių yra slapčių tarnybų įtakos visuomenėje vykusiems procesams, atskiriems įvykiams bei atskirai istorijos subjektų veiksmų motyvacijai atskleidimas. Pagaliau svarbu identifikuoti tikruosius slapčių tarnybų veiksmus ir tikslus, nustatyti jų galimybių ribas. To nenustatius — tiesus kelias į slapčių tarnybų visagalybės, jų paliktų dokumentų „tikslumo“ mitų sukūrimą.

Be abejo, pirmoji problema, kuri iškyla, tai represinių struktūrų slapčiosios perspėjimai pridengti dokumentų patikimumo problema. Vienaip ar kitaip, ne istorikų, bet platesnių visuomenės sluoksnių, ši problema nuolat sprendžiama: demaskuojant tikruosius ar tariamuosius KGB agentus, nagrinėjant KGB politiką, vykdančią antisovietinius opozicinius judėjimus, susijusius istorinius tyrimus, vykdančią holokausto vykdytojų paiešką ir t.t. Kartais šios problemos sprendimas gana aktualus: nuo to priklauso atskirų politikų karjera, politinio klimato skaidrumas, kurioje nors posovietinėje šalyje. KGB ir savo archyvų panaudojimą dažniausiai žiūrėjo, kaip į galimybę vykdyti ideologinį visuomenės apdoravimą arba tam tikros visuomeninės nuomonės formavimą. Dabar represinių struktūrų archyvų pats egzistavimas daro poveikį žmonėms, nepriklausomai nuo to, buvo jie tiesioginės rezistencijos aukos, ar nebuvo.

Kokios galimybės yra istori-

Plakatas, garsinantis išeivijos dailės parodą, prie Radvilų rūmų Vilniuje. Nuotr. Pranas Šlutenis

jos tyrimams, remiantis buvusiu KGB archyvu, kuris liko Lietuvoje? Yra likusi 85,000 vnt. abėcėlinė baudžiamųjų bylų kartoteka, padedanti surasti tyrimams reikalingas bylas. Tarp baudžiamųjų bylų: 1,887 bylos, sudarytos asmenims iacistinės okupacijos metais tarnavusiems lietuvių savivaldos institucijose, vokiečių baudžiamosiose struktūrose, 309 bylos antinacinių organizacijų nariams (LF, LLKS, LLA...), 515 bylos tarnavusiems savisaugos daliniuose, 87 bylos Vietinės rinktinės karininkams ir net 2,000 1941 m. Birželio sukilimo dalyvių bylų.

Kokias galimybes tai teikia ir kokie pavojai tame slypi? Pirmiausia reikia atsižvelgti į svarbią šių, daugiausia pokario metais sudarytų, bylų ypatybę: karo tribunolų teistų žmonių kaltei įrodyti užteko vien kankinimais išgautų parodymų, dažniausiai nebuvo kviečiami liudininkai, o jei buvo kviečiami — tai pasitenkino tikrosios istorijos. Galimybės tirti istoriją padidina ir šiame archyve saugomi originalūs dokumentai. Vien tik J. Žemaičio byloje galima surasti VLIKo dokumentų, Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio statutą, įvairius projektus, dienoraščius. Be abejo, iki šiol dar nebaigtas archyvo informacinio aparato kūrimas, t.y. katalogų, žinyrų, rodyklių, dokumentų apžvalgų sudarymas. Ne kiekvienas, besinaudojęs slapčių tarnybų dokumentais, yra pasirėngęs šiam darbui. O žmogus, nepakankamai pasirėngęs darbui su šiomis bylomis, nežinodamas represinių tarnybų veiklos metodų ir terminologijos, gali padaryti tik žalą istorinės tiesos atstatymo procesui. Pagaliau ir ta

požiūris į KGB bylų medžiagą gali sąlygoti klaidingas išvadas, skaudžias moralines pasekmes. Visų bylų medžiagą reikia lyginti su dar gyvų liudininkų parodymais, atsiminimais, visais kitais šaltiniais. Tik taip galima nustatyti KGB bylų patikimumo laipsnį bei išspręsti kitas iškiliusias problemas.

Nors buvusiame KGB archyve kai kuriuose fonduose buvo sunaikinta iki 90 nuosimčių bylų, be čia saugomų dokumentų būtų buvę sunku rašyti rezistencijos istoriją. 26 fonduose likusios 8,000 slapčios raštvedybos bylos teikia tam tikras galimybes tirti nacių nusikaltimus Lietuvoje, sovietinio saugumo kovos su lietuvių pogrindžio metodus. Šie dokumentai padėjo atkurti partizanų vado generolo Jono Žemaičio, vyskupo V. Borisevičiaus, arkivyskupo M. Reinio, prezidento A. Stulginskio, 1941-1942 m. GULAGO lageriuose sušaudytų 500 Lietuvos piliečių likimus. Galimybės tirti istoriją padidina ir šiame archyve saugomi originalūs dokumentai. Vien tik J. Žemaičio byloje galima surasti VLIKo dokumentų, Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio statutą, įvairius projektus, dienoraščius. Be abejo, iki šiol dar nebaigtas archyvo informacinio aparato kūrimas, t.y. katalogų, žinyrų, rodyklių, dokumentų apžvalgų sudarymas. Ne kiekvienas, besinaudojęs slapčių tarnybų dokumentais, yra pasirėngęs šiam darbui. O žmogus, nepakankamai pasirėngęs darbui su šiomis bylomis, nežinodamas represinių tarnybų veiklos metodų ir terminologijos, gali padaryti tik žalą istorinės tiesos atstatymo procesui. Pagaliau ir ta

aplinkybė, kad Rusija išsivežė KGB darbuotojų asmens bylas (1,400 vnt.), 5,000 agentų bylas (dar 36,000 sunaikino), 100 susirašinėjimo su komunistų partijos centro komitetu bylų, 16,000 stribų bylų, neleidžia įgyvendinti UNESCO specialistų apibrėžtų žmogaus teisių, kurios susijusios su represinių režimų archyvų egzistavimu — teisės nustatyti už režimų nusikaltimus atsakingus asmenis bei teisės į mokslinį ir istorinį tyrimą. Rusija pasisavino ir su užsieniu susirašinėjusį žmonių abėcėlinę kartoteką, kurioje buvo apie 0,6 mln. pavardžių, tuo pažeisdama šių žmonių teisę sužinoti, kokia informacija buvo apie juos kaupiama KGB archyve. Pasisavintas agentų bylas, sekamų žmonių bylas ir kartotekas ji perdavė KGB teisių paveldėtojams — savo slapčiosioms tarnyboms. Tuo pažeisdama šimtų tūkstančių Lietuvos piliečių teises, Rusija teigia taip „sauganti“ žmogaus teises kaimyninėse valstybėse.

Galima teigti, kad nepaisant dalies archyvų sunaikinimo ir išgabenimo į Rusiją, galimybės tirti okupacinių režimų istoriją yra pakankamos. Bet taip gali būti realizuota tik viena iš daugelio žmogaus teisių, kurios susijusios su represinių tarnybų archyvų egzistavimu.

Pranešimas, skaitytas LR Seimo ir JAV LB atstovų komisijos posėdyje Vilniuje š.m. kovo 8 d.

• Pernai gruodžio pabaigoje Vilniaus etninės veiklos centro iniciatyva įvyko Bluko šventė. Renginį režisavo etnologė Zita Kelmickaitė. Mieste sudeginti 1999 blukai.

DRAUGAS, 2000 m. kovo 30 d., ketvirtadienis

3

Danutė Bindokienė

Stebuklų belaukiant, neišvengiama nusivylimo

Praėjusį savaitgalį Rusijoje prezidento rinkimus laimėjusio Vladimir Putin laukia nelengvas uždavinys, todėl jis jau pradeda kalbėti, kad „tauta nesitiktų greitų stebuklų“. Kaip kiekvienas politikas, kuriam gyventojai patiki atsakingas ar net vadovaujantis pareigas, ligainiui pamato — lengviau padaryti priešrinkiminius pažadus, negu juos įvykdyti. Juo daugiau žadama, tuo sunkiau išpildoma. Kitaip tariant: juo daugiau žmonės tikisi, tuo labiau nusivilia.

Kadangi mes esame labai jautrūs Lietuvos politinio ir kasdieninio gyvenimo vingiams, tuos sprūdžius tarp tautos vilčių ir tikrovės ryškiai matome. Dar aščiau juos jaučia Lietuvos gyventojai, todėl per dešimtį nepriklausomybės metų nuolat puldineja iš dešinės į kairę, vėl į dešinę, išskodami, „kurioje tvoros pusėje žalesn žolė“.

Antra vertus, tas „puldinėjimas“, atrodo, pasireiškia ne vien Lietuvoje, bet kone visose tautos, pusę šimtmečio priverstose gyventi po raudonojo komunizmo padu. Beveik visur valstybės valdžia tuoj po nepriklausomybės atkūrimo buvo patikėta dešiniams, o patyris, kad jie ne stebukladariai, nemoka lauko akmenėlių paversti bandelėmis ir iš dirvonuojančiose plotuose įsiveisusio varpučio prikulti kviečių, kad žmonėms reikia ir pakentėti, ir patiemis stvertis savosios ateities kūrimo darbų, rinkimuose grįžta prie senosios nomenklatūros. Bet ir čia laukia nusivylimas, nes žmonės jau spėjo pamiršti, kad ir tos nomenklatūros „pirštai yra tik į save riesti“.

Negaunant nurodymų iš Maskvos, ji savarankiškai veikti nemoka, neturi patirties daryti svarbius sprendimus, o demokratine santarka — jiems „nežinomoji žemė“.

Vakariečiai atidžiai stebi porinkiminius Vladimir Putinėjimus. Stebi su viltimi, kad jis ves Rusiją „Boris Jelcin pėdomis, tiesiai į tvirtos demokratijos glėbį“, stebi su tuo pačiu nepasitikėjimu, kuris buvo ryškus nuo to laiko, kai Putin pirmą kartą išėjo į Rusijos politinę areną, prezidento Jelcin pakviestas ministru pirmininku. Kokius žmones jis pasirinks savo artimiausiais bendradarbiais? Kaip užbaigs karą Četėnijoje? Ar bus sukalbamas, iškilus branduolinių ginklų sumažinimo, apribojimo klausimams? Kaip žvelgs į

Europos Sąjungos ir NATO pletimąsi, įjungiant naujas nares, esančias prie pat Rusijos sienų (kaip, pavyzdžiui, Lietuva ar kitos dvi Baltijos valstybės)? Jau nekalbant apie Rusijos vidaus politiką, statomą ant labai siūbuojančių ekonomijos pelkių, priaugusių korupcijos erskėčių, nusikalstamumo dagių ir tautos nusivylimo usnių.

Vladimir Putin prezidentu bus prisakdintas tik gegužės mėnės, nors jau pamažu kaupia žmones ir planus, kad jo nelengvas prezidentavimo darbas sklandžiau vyktų. Kaip minėta, jis atsargiai perspėja tautą, kad „nesitiktų stebuklų“, nes, ir prie geriausių norų, jie užims nemažai laiko. Jau prieš rinkimus Putin pradėjo į savo artimiausią štabą kviesti buvusius KGB žmones, atremdamas kritiką teigiamai, kad „jis tuos žmones pažįsta, su jais yra dirbęs, todėl ir pasitiki“. Be to, jie turi patirties, kovojant su nusikalteliais. (Deja, buvusioje sovietų imperijoje tie „nusikaltėliai“ dažniausiai buvo visi, nenorėję paklusti dusinančiai komunizmo doktrinai arba pavergtų tautų patriotai, troškę laisvės. Lietuviai gerai atsimena, kaip KGB „igavo tą savo patirtį“.)

Išrinktas prezidentas jau spėjo susitikti su buvusiuoju, galbūt pasitarti apie kabineto sąstatą, pasidalinti rūpesiais ar busimų darbų planais. Putin, be abejo, supranta, kieno dėka jis šiandien gali vadintis Rusijos prezidentu, todėl Boris Jelcin, nors netiesiogiai, gali ir toliau Kremliuje vaidinti tam tikrą vaidmenį. Tas teikia paguodos ir Vasingtonui, kuris buvusiam prezidentui rodė daug palankumo ir laikė jį Rusijos demokratijos tėvu.

Nepaisant Vladimir Putin praeties, jo pasisakymuose vis tik aidai susirūpinimas Rusija: ir jos dabartimi, ir ateitimi. Taip pat jo pažūros Vakarų (ar demokratijos) atžvilgyje nėra per daug kraštutinės, kaip, sakykime, Žirinovskio ar Žuganovo, todėl galima tikėtis, kad „susišnekejimo“. Atrodo, kad ir Lietuvos politinėje paradangėje pradeda švystioti žirinovskiško modelio meteoras, kaip galima spręsti iš kai kurių asmenų, savivaldybių rinkimus laimėjusių Kaune, pasisakymų... Tikekime, kad Lietuvoje balsuotojai ateityje bus apdairesni ir nejuokins pasaulio savo pasirinkimais.

KETVERI BAIMĖS IR PASIAUKOJIMO METAI BIRUTĖ STRAUPYTĖ-JEREMINIENĖ

(Tęsinys)

Nr.6 Teta žiūrėjo į visus nustebusi ir, nieko nesuprasdama, paklausė:

— Kas jums nutiko, bene iš proto būsit išsikraustę? Tėvelis papasakojo tetai, kaip viskas buvo, kaip „numirė“ Libutė.

Iš nuostabos teta tik tiek begalėjo pasakyti: — Davė tau Ponas Dievas galvelę geriems darbams daryti, švogerėli!

Pirmoji krata

Saulėta 1942 metų vasaros diena. Sekmadienis. Sėdėjo šeimininė prie ilgo stalo ir pietavome.

Šeimyninė erdvi, šviesi, pro langus matėme į mūsų sodybą einantį kelią, senų kapelių, vadinamų „Kaminskio kapales“ kalnelį, apsodintą pušėmis, o jo viršūnėje senas, žaibo perskeltas, pakrypes medinis kryžius.

Mūsų namas stovi ant kalvos, tad pro langus toli matyti. Valgydama sėdėjau prieš langą ir pažvelgusi

pamačiau, kaip prie kapelių sustojo du vežimai. Iš jų išsokė žmonės pasileido bėgti — vieni į vieną, kiti į kitą pusę, link mūsų namų.

— Žiūrėkit, kas ten! — surikau.

Tėvelis pakėlė galvą, pažiūrėjo pro langą ir tik tiek bepasakė:

— Vokiečiai, jau kas nors įskundė, aš bėgsiu į rūgius pasikavoti, jūs gal per daug neketavote, o jei mane paims — gyvam kailį nudirbs, kad tik prisipažintiau, kur žydus slepiu. Tylėkit kaip žemė, kad ir ką darytų ar sakytų, jei ne — visi pražūsma.

Tevas per gonkas ir sodą išbėgo į netoliese esantį rūgį lauką. Mama pasukubomis įmetė tėvelio blūdėlį ir šaukštą į pamazgų katilą, pati atsisėdė į jo vietą, liepė visiems valgyti. Ant kelių laikė trečius metus einantį broliuką Juozelį, šalia glaudėsi šešiametė sesutė Jadzytė, man dešimti — aš jau didelė, buvau šeimos „akys ir ausys“ — viską matydavau, viską girdėdavau, jei pasirodydavo, kad mūsų „didžiai paslapčiai“ gresia pavojus, tuoj išpėdavau tėvus ar babūnelę.

Babūnelė tada man atrodė labai sena, sakėsi, baigianti aštuntą dešimtį.

Šeimynos tą dieną namuose nebuvo — jiems išėginę: visi išsivaikščiojo — kas tėvų aplankyti, kas į Žemaičių Kalvariją.

Pietavome toliau, jei tai būtų galima vadinti pietavi-

mu. Negalėjau nulaikyti šaukšto — rankos drebėjo, dantys kalenosi iš baimės. Mama sėdėjo stalo gale išbalusi, kaip popierius, glausdama prie savęs Juozelį.

Sautuvo buožės trenksmas į duris. Visi pašokome nuo stalo, mano blūdėlis nukrito ir sudužo, sriuba išsitaškė po aslą. Į šeimyninę ipuolė keturi rudmarškiniai, pro langą buvo matyti kieme jų daugiau.

— Kur gaspadorius? — paklausė vienas lietuviškai.

— Išvaziavo į malūną, — kiek galedama ramiau atsakė mama.

— Straupiene, rodyk greičiau kur slepiat žydus, jei ne — išpyskinsim visus, o namus supleskinsim, — grąsino, prie mamos prišokęs ir ją purtydamas rudmarškinis.

— Ką jūs čia šnekat, patys matot, kad nėra jokių žydų, matyt kas iš piktumo priskundė, — drebančiu balsu aiškino mama.

— Na, jei geruoju nesakai, tai patys surasim, tada tai jau ne pėsižegnoti nebespesit, — piktai suriaumoję rudmarškinis, griebė mamą už rankos ir išstūmė iš trobos.

Babūnelė, apsikabinusi iš baimės klykiančius mažuosius, verkdamas susmuko ant suolo. Išsekiau iš paskos, kol kas j mane niekas nekreipė dėmesio.

Rudmarškiniai narsė visą sodybą, durtuvais bado daržinėje sukratę sieną, išlandžiojo tvartus, kletį, pa-

šūres, malkinę, kamaras — žodžiu, visur, kur tik buvo galima tikėti esant pasleptus žydus.

— Eju iš paskos ir vis patyliukais kartojau:

— Gerasis Dievuleli, padėk, kad nerastų, pasigailek mūsų... — kitus maldos žodžius iš baimės užmiršau.

Einant per sodą pro agrasto krūmą, po kuriuo buvo bunkeris, rudmarškiniai vedė mamą lyg ir stabtelėjo. Man pasirodė, kad jie kažką pastebėjo. Vos neriktelėjau iš siaubo, bet jie kažką suburbuliavo vokiškai ir praėjo pro tą nelemtą agrastų krūmą.

— Kad tik neitų į vištė, lyg vinis į smegenis smigo siaubą kelianti mintis. Bet kur tau...

— Daryk duris, ką čia laikot, turbūt žydus, — surioko piktasis rudmarškinis.

O jie čia buvo, aš tai žinojau... Iš išgascio ir baimės linko kojos, susmukau ant didelio akmens prie vištinių durų ir laukiau, kada ateis rudmarškinis ir nušaus... Lyg per sapną girdejavu mamos žodžius:

— Čia vištinkas, galit ieiti, patys pamatysit, kad čia jokių žydų nėra.

Pro plačią atvertą duris į kiemą kudakuodamas išlėkė pulkas vištų. Vokiečiai apžiūrėjo visas patalpas, durtuvais bado grindis, bet po vištų laktomis, kur buvo daug išmatų, nelindo, o ten kaip tik ir buvo bunkeris, kuriame sulaike kėpavima. tūnojo šeši žmonės.

(B.d.)

NEGRIUKIME, KAS SUNKIU DARBU PASTATYTA

ALGIMANTAS S. GEČYS

Atidžiau skaitantys mūsų spaudą, negali nepastebėti jau kuris laikas atsiradusią įtampą Lietuvių fondo ir JAV LB-nės vadovybių santykiuose. Įtampas zenitas pasiekė š.m. vasario mėnesį JAV LB XV tarybai, santykių 2:1, atsiskaitius patvirtinti pereinamais metais balandžio 24 d. Lietuvių fondo metiniame suvažiavime priimtus Lietuvių fondo įstatų pakeitimus. LF vadovų reakcija buvo įdomi. Vos keturioms dienoms praėjus nuo JAV LB tarybos prezidiumo įvykdyto balsų suskaičiavimo, LF tarybos pirm. Algirdas Ostis ir LF valdybos pirm. Povilas Kilius vasario 23 d. LF nariams išsiuntinėdami laiške teigė: „JAV LB-nės vadovybė yra nusiteikusi prieš daugiausia teisų Jums suteikimą... Lietuvių fondo vadovybė į spaudą nežada eiti ir skaldyti visuomenę, ypač kai šis tikrumoje yra Jūsų, LF narių — tikrųjų LF šeimininkų reikalas“. Toliau laiške kvietė LF narius ruošti įstatų pakeitimus įgyvendinti ir be JAV LB tarybos patvirtinimo, jei būsimame LF narių suvažiavime bus perbalsuota su 75 procentų balsų persvara.

Truputis istorijos

Po minėtų LF pareiškimų pasirašę asmenys nėra vieni LF pirmūnų. Stebina laiško konfrontacinis tonas ir dėl to kyla klausimas, ar per maždaug keturias dienas buvę atsiklausti visi LF tarybos bei valdybos nariai? Prieš plačiau gilinantį ir fondo įstatų klausimą, pravartu prisiminti, kaip kūrėsi Lietuvių fondas.

Apie 1960-ųjų metus išeivijos spaudoje pasirodė siūlymai įsteigti fondą, kurio palūkanos būtų naudojamos lietuvių švietimo bei kultūros reikmėms JAV-se. „Geležinis“ fondas buvo puoselėjamas LB-nės, o „Lietuvių fondas“ — idėja paskelbusio ir veiklos rėmus suformulavusio dr. Antano Razmos. Laimingų sutapimų, buvo rasta bendra kalba, LB-nė atsisakė „Geležinio“ fondo steigimo ir bendromis jėgomis ryžtasi kurti Lietuvių fondą. Plačiau pažiūrėję po laiko visuomenininkai nusprendė kurti Lietuvių fondą surišę su JAV LB-ne idėjinį ir teisinį požiūrį. Pagal tebegaliojančius LF įstatus (JAV LB tarybos patvirtintus 1962 m. kovo 14 d.), JAV LB ir Lietuvių fondas skiria po tris atstovus į LF pelno skirstymo komisiją, o JAV LB taryba tvirtina gyvenimo bei laiko išsaugojimo LF įstatų pakeitimus. Įstatuose įteisinta bendradarbiavimo žurnalistas Vladas Butėnas-Ramojus yra pavadinęs „gyvuojų ryšiu“, nes LF yra ne kas kita, kaip tik gyva ir žaliuojanti LB-nės medžio šaka. (Leidiny „Lietuvių fondas“, psl. 53, 1983 m.)

Sėkmingų pastangų kūriny

Dvi plačiai mąstančių asmenų išeivijoje subrandintos idėjos rado dirvą už Lietuvos ribų. Pirmoji, 1949 m. VLIK'o paskelbta Lietuvių Charta, įkūrusi Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, pasiskyrė už tautinį solidarumą, savosios tautybės ugdymą, svarbą Lietuvių Tautos gyvybę perduoti ateities kartoms, „kad amžinai gyventume“. Antroji, tai dr. Razmos mėsas išsūkis steigti LF, kurio palūkanos suteiktų galimybę puoselėti Lietuvių Chartoje iškeltą tautinę kultūrą, remti lituanis-

tines mokyklas, mokslo siekiantį jaunimą, spausdintą lietuvišką žodį, lietuvių organizacijas ir draugijas. Dr. Razmos gabumai burti skirtingų pазiūrų asmenis bendram darbui, pakanta kitaip mąstantiam ir organizaciniai talentai išugdė sėkmingą LF instituciją. Sėkmingomis investicijomis, geru visuomenės informavimu, tvarkingai vedama LF įstaiga gali lygintis su kitataučių panašaus pobūdžio fondais.

LB-nės būta geru partneriu

JAV LB-nės būta darbščiu LF partneriu, fondą ugdant. Ir jai priklausė daug nuopelnų, kad šiais metais LF peržengė 10 milijonų dolerių suaukoto pagrindinio kapitalo ribą, o lietuvių darbas per 38 metus pajėgta išdalinti arti 8 milijonų dolerių. Kai, dar studentu būdamas, darbavau Filadelfijos LB apylinkės valdyboje, prisimenu mums pirmininkavusį prof. dr. Joną Pužiną. Vaikščiojį jis nuo lietuvių prekiavietės iki šermėnės, nuo viengungio iki šeimos, įtikindamas svarbą tapti LF nariu. Jis pareiškė laikė JAV LB Krašto valdybos Filadelfijai skirtą 15,000 dol. duoklę LF išpildyti. Šios „duoklės“ būta ypač didelės prieš 35-rius metus. Prof. Pužinas ištesėjo, taip, kaip ištesėjo keli šimtai kitų LB-nės darbuotojų, rinkusių fondui lėšas įvairiuose lietuvių telkiniuose. Tad tebūna leista LF šiandieniniams vadovams priminti, jog JAV LB pagrįstai Lietuvių fonde gali jaustis stambia dalininke, jei ne viena šeimininkė. Kampininkė ji neturėtų būti laikoma.

Problemos šalintinos iš LF

Paprastai bėdos, užplūstančios finansines institucijas, susietos su nesėkmingomis investicijomis ar sukauptų fondų išsekimoju. Per 38-rius veiklos metus ant LF nekrito joks šešelis, galintis sukelti abejones dėl netinkamo apsiėjimo su suteiktu kapitalu. LF vadovai už tai pelno mūsų pagarbą.

Esama tačiau fonde erzinančių problemų, kurias būtina nedelsiant šalinti. Jau kuris laikas visuomenėje formuojasi nuomone, kad LF taryba bei valdyba yra tapusi „uždaru klubu“, autokratiškai sprendžiančiu LF reikalus. Su nepasitikėjimu stebimas „muzikinių kėdžių“ žaidimas, kur veik tie patys asmenys rotaciniu būdu perimėnė LF valdybos, tarybos, pelno skirstymo komiteto pirmininkų pareigas. Prieš kelerius metus spaudoje pradėti kelti priekaištai dėl skaidrumo stokos LF metiniuose suvažiavimuose naudojamų narių įgaliojimų (proxy), išryškino faktą, jog įgaliojimai yra tapę tarytum priemone drausminti ar net iš pareigų išbalsuoti LF tarybos narius, nepaklusiusius daugumos norams. Demokratija opozicijos būvimą laiko teigiamu reiškinium. Tuo tarpu fonde „pūtimas į vieną dūdą“ laikomas doryste.

Nemažesnį rūpestį kelia LF metiniuose suvažiavimuose bandymas apeiti demokratiškuose kraštuose įsipilietinusias susirinkimo vedimo taisykles. Š.m. kovo 10 d. fondo nariams išsiuntinėta busimo metinio suvažiavimo darbo tvarkė tai atspindi. Darbo tvarkėje įrašyta „Prezidiumo

ir sekretoriato pristatymas“. O kodėl ne „Prezidiumo ir sekretoriato rinkimas“? Vel darbotvarkėje įrašyta „Komisijų pristatymas“. Kodėl prisibijoma komisijas rinkti? Darbotvarkės priėmimas visai neįrašytas. Kodėl nesuteikiama galimybė metiniame suvažiavime dėl darbotvarkės pasisakyti, ją pakeisti, papildyti, sukeisti svarstymo eiga? Juk fondo metinis suvažiavimas, pagal LF įstatus, yra vyriausias fondo organas. Jis neturėtų būti pažabojamas tarybos padiktuotos darbotvarkės. Nemažoniai nuteikia 1999 m. LF metinio suvažiavimo darbotvarkę, į kurią buvo sąmoningai įtrauktas prieš metus sudarytos „narių įgaliojimų teisėtumui aiškinti komisijos“ pranešimas. Pranešimui nesuteikus eigos, komisijos nariai (Viktoras Naudzius, pirm., Bronius Nainys, sekr. ir Pranas Jurkus) protesto ženklai apleido salę. Komisijos raportas galėjo nepatikti LF tarybai, bet vis tik ji reikėjo pristatyti komisiją išrinkusiam vyriausiam organui — metiniam suvažiavimui.

Lietuvių... lietuviams

Lietuvių fondo kūrėjai, parinkdami vardą, jo esmę laikė tai, kad tai bus „lietuvių fondas lietuviams“. Taip fondo paskirti suprato ir su savo įnašais į LF įstoje asmenys. Įnašai į LF nėra investicijos, o tautinio patriotizmo padiktuota auka.

Kad įnašai į LF esama aukos, pamiršti neturėtų asmenys, esantys LF vadovybėje. LF narys vertas kitokio traktavimo negu asmuo, investavęs į amerikiečių finansinę instituciją. Kartą į LF įstojęs, savo indelio iš jo išimti negalima, o sau palūkanų taip pat nepelno. Taigi vadovų nesiskaitymui su kitų nuomonėmis nėra vieta. Su arogancija susidūrė JAV LB tarybos nariai, privaleję tvirtinti 1999 m. metiniame suvažiavime priimtus LF įstatų pakeitimus. Į prašymą patvirtinimui pristatyti taisykles, kaip bus pravedamas tiesioginis balsavimas „asmeniškai ir paštu“, LF tarybos pirm. atsakė: „Taisyklės nėra LF įstatų dalis ir joms JAV LB tarybos pritarimo nereikia“ (citata iš 1999 VI.23 laiško). Praleidus LB vadovams daug laiko, aiškinant, jog LF įstatų pakeitimai neišmąstyti, skubotai priimti, esama nevienodumų anglų ir lietuvių kalbos terminologijoje, nustebina kelia LF vadovų kovo 10 dienos pareiškimas fondo nariams: „Negalime suprasti kokia galvosena nukreipė jų (JAV LB tarybos, A. Gė.) nutarimą. Spėjame, kad tai buvo rezultatas dezinformacijos, kuri buvo JAV LB tarybai pateikta“. Tai, kas vadinama „dezinformacija“, yra šėsių buvusių ir esamų JAV LB Krašto valdybos pirmininkų pareiškimas, rekomendavęs JAV LB tarybos nariams įstatų netvirtinti. Pareiškimė detalai išdėstyta priežastys, kodėl specifiniai įstatų paragrafai nepriimtini.

Konfrontacijos būtina vengti

Šio straipsnio pradžioje pateiktoje LF vadovo citatoje dorybe laikoma pažiūra neiti į spaudą ir tuo būdu neskaldyti visuomenės. Tai pažiūra, neatitinkanti gyvenamam kraštui ir dabarčiai. Spauda yra demokratijos apraška. Laisva spauda laiduoja valstybių ir jose veikiančių institucijų veiklos skaidrumą, gina pagrindines piliečių/narių teises. Spaudos nereikia vengti ar bijoti.

Visuomeninėje veikloje konfrontacija tačiau vengina. Nepelno tikslu veikiančios insti-

Vilijai Klimienei (kairėje) dėkoja JAV LB švietimo tarybos narė Vida Brazaitytė už įnašą mokytojų darbo konferencijoje, vasario mėn. vykusioje Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Nuotr. Viktoro Kučo

ŽAIDŽIAME „MONOPOLY“

JONAS PABEDINSKAS

Ne vienas esame žaidę, ar matę „Monopoly“. Tai verslo gyvenimo imitacija su tam išspausdintais pinigais, galimybėmis nusipirkti su jais „namą“ arba „viešbutį“, pirkti ir parduoti turą. Žodžiu, laimingai išmetus kauliukus ir tinkamai rizikuodamas tas žaislo pinigais, gali pasidaryti to lošimo turuoliu. Amerikiečiai net sako, kada kalba eina apie ne visai rimtą pinigų sumą: „Monopoly money“. Bet žaisti jommu, nes nieko vertingo nerizikuoj, priverčia ne tik „biznieriškai“ galvoti, bet įdomu, kas laimės.

Kai šiandieną pasiziūri į mūsų užjūriečių visuomeninę veiklą, Lietuvoje, ji dažnai primena „Monopoly“ žaidimą. Nuvyksta mūsikšiai į Vilnių ir pataria, kaip įsteigti pelningą žemės ūkio vienatę, bet į tokį neinvestuoja. Sūlo, kad būtų nupirkti ir auginti galvijai, bet jiems šaltos žiemos metu išievimas nereikia nešti šieno. Rekomenduoja, kad valdžia greit užmokėtų pažadėtas žemės ūkiui subsidijas, bet Seime nedaro spaudimo, kad tas įvyktų. Apgailėstajai spaudoje, kad nėra užtektinai eksportuojama žemės ūkio gaminių, bet patys išeiviai net nemėgina ar nemoka kam nors jų įsiūlyti užsienyje. Kalbasi su aukštųjų mokyklų profesorais apie pasaulio rinkas, bet nereikalauja, kad pastarieji paruoštų jaunimą, kuris dalykiškai imtųsi globalinės rinkodaros darbo. Skaito visokių institutų įmantrius raportus apie užsienio valiutos svyravimą, kuris tikriausiai mažai galėtų paveikti žemės ūkio gaminių kainas užsienyje, o nereikalauja, kad mūsų įvairūs institutai ir universitetai dirbtų realybėje: atrastų galimybes auginti ir perdirbti tokius produktus, kuriuos lengviau eksportuoti. Tie patys institutai, atrodo, irgi žaidžia ne gyvenimiškai, ne realų, o valdžios pinigais finansuotą „Monopoly“ žaidimą, kur per dažnai realybė ignoruojama.

Daug kur vyksta lyg koks „Monopoly“ žaidimas. Nereikia tikrų darbų susitęti, nereikia nieko rimta rizikacijos yra įpareigosios modoruoti iškilusias skirtingas nuomones, nesilepti po demagoginiais kitų kaltinimais. Tai gerai įsiminė Lietuvių fondo pradininkai dr. K. Ambrozaitis, dr. G. Balukas, dr. F. Kaušas, dr. Jonas Valaitis, ir eilė kitų su dr. A. Razma priešakyje. Būtų visuomenei naudinga, jei jie įstatų klausimą įsikištų. Negriaukime, kas per beveik keturis dešimtmečius buvo statoma.

kuoti. Gal šiek tiek laiko, pastangų, įdomumo, malonumo — panašiai, kaip žaidžiant. Nereikia kitų Lietuvoje įtikinti, priversti atsakingai dirbti, perkalbėti, kad būtų dalykiškai atliekami projektai. Daug kartų pasiekama prie kalbų, užtenka tik eiti per susirinkimus, suvažiavimus, o svarbiausia — posėdžius, kurių eiga ir idėjos, žinoma, tinkamai užrašomos ir reklamuojamos.

Šitoje mūsų pusėje, kad ir retas, įdedame didelių pastangų, kad surinktume pinigų, įvairiems tikslams Lietuvoje. Vis dažniau parodomas susirūpinimas, kaip konkrečiai tie doleriai panaudojami, nes praieityje ir dabar yra buvę nemažai tokių aukų piktinaudojimo. Tie, kurie iš užjūrio tik pasiūnia aukas, o tiešiojai nėra įtraukti į jų konkretų panaudojimą, irgi lyg lošia „Monopoly“. Jaučia pareigą bei malonumą surinkti pagalbą ir pasitenkinimą, jog visgi galima turėti vilčių, kad Lietuvoje kas nors iš to gaus naudos. Tikri doleriai, bet organizacinis žaidimas.

Yra buvę atvejų, kada išeiviai, atvykę į Lietuvą, kalba apie didžius ir mažus projektus. Jie duoda visokių patarimų, išdėsto galimybes. Tada mūsų tėvynainiai galvoja, jog užjūriečiai įdės tikrą pastangų pinigą ir tikrus dolerius, o, pasirodo, kad ne vienas asmuo, ir ne viena organizacija tokiais atvejais tik lošė „Monopoly“ su netikrais pinigais.

Žinoma, ir Lietuvoje labai moka žaisti tokį „Monopoly“. Ten galime užtikti didelio sugebėjimo šios srities specialistų. Dažnai vyksta aukšto lygio posėdžiai, suvažiavimai ir konferencijos. Ten padaromi nutarimai, paraginimai, planai ir programos, bet kadangi nėra užtektinai tikrų pastangų, galimybių bei litų, tai daug kas pasilieka žaidimo plotmėje. Žaidimo, kuris pretenduoja, lyg kažkas vyksta, lyg gali vykti, lyg iš tikrųjų kas nors bus įvykdoma. Tam Lietuvos vyriausybė kartais net duoda tikrų litų, kad konferencijose ir institutuose atrodytų, jog našus darbas vyksta, arba gali vykti.

Užjūreiviai, atrodo, noriai skaito apie politiką Lietuvoje. Rašome visokius straipsnius su nesibaigiančiais patarimais ir pastabomis. Tai, kaip tame lošime: lengva rizikuoti netikrais pinigais — nereikia deti tikrų pastangų ir realią aplinką. Politikuojantys Lietuvoje dirba realybėje, kurioje gali tave išrinkti arba pasilikti už politinių durų. Ten nežaidžiama dirbtiniais politinės arenos

SKELBIMAI

ELEKTROS ĮVEDIMAI – PATAISYMAI
Turū Cikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukse S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

BALTIA CO. LTD.
VELYKINIAI SIUNTINIAI I LIETUVĄ LEKTUVU
Priimami iki balandžio 12 d. kasdien
7269 S. Harlem Ave., Bridgeview, IL 60455
Tel. 1-800-SPARNAI; 1-800-772-7624
1554 Carmen Drive, Elk Grove Village, IL 60007
Tel. 1-800-AMBER XP;
1-800-262-3797
Skambučiai i Lietuvą 8 c/min.

Window Washers Needed!
40,000 per year. We need 100 crews. No exp. necessary. Will train. Must have valid driver's license and transportation. Must be fluent in English.
L.A. McMahon Window Washing.
Tel. 800-820-6155.

40 metų lietuvių gydytoja, turinti rekomendacijas, nori prižiūrėti pagyvenusius žmones ar vaikus, gali suleisti vaistus, atlikti namų ruošą. Tel. 708-924-1644.

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
OFF. (773) 586-5959
HOME (708) 425-7100
FAX (708) 886-4819

RIMAS LSTANKUS

- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- Nuosavybių įkainavimas veltui
- Perkame ir parduodame namus
- Pensininkams nuolaida

Parduodamas vienos šeimos namas: 7 kambariai, 3 miegamieji, 2 prausyklos, priglaustas 2 automobilių garažas, mažo judėjimo gatvė, arti lietuvių vienuolyno Putnam, CT. Tel. 860-928-7434 po 6 v.v. arba vienuolyno raštine 860-928-7955.

TAISOME SKALBIMO MAŠINAS, SĄLDYTVUŠUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VĖSINTUVUS. H.DECKYS TEL. 773-585-8624

Moteris ieško darbo. Gali atlikti namų ruošą, prižiūrėti seną žmogų. Tel. 773-434-2742 po 6 v.v.

pinigais, kaip tai daro ne vienas politikuojantis išeivis — be rizikos pralaimėti, su galimybė kada tik nori pasitraukti.

Netikėtai mažai išeivių sugrįžo į Lietuvą ir nusipirko butus. Dar mažiau pasiliko ten nuolat gyventi. Todėl tie, kurie mėnesį po mėnesio ten patiria kasdienybės negyvenamą, gyvena realybėje. Tik tie, kurių problemos išsprend-

dimas priklauso nuo tarybiško stiliaus piktų tarnautojų, nuo žodžio nesilaikančių amatininkų, nuo kyšių laukiančių valdininkų, ar nuo slepiančios biurokratijos.

Kiti mes, kurie tik vykstame patarinėti, pamokyti, papolitikuoti, papasėdžiau, o ne konkrečiai ką nors patys įrengti ir dirbti, kad kas nors tikrai įvyktų ir būtų tinkamai atlikta, žaidžiame tik „Monopoly“.

KALBA — STIPRIAUSIAS TAUTINIS RYŠYS

Šių metų vasario 27 d. Pasaulio lietuvių centro Bočių mėnėje įvyko JAV LB švietimo tarybos tradicinė mokytojų darbo konferencija, kuri pradžioje šv. Mišiomis Palaimintojo Jurgio Matulaučio misijoje. Konferencijos pagrindinis tikslas buvo pasidalinti pedagogine patirtimi, kaip vaikai įvairiapusiškai mokyti lietuvių kalbos, nes kalba yra stipriausias tautinis ryšys — lietuviui mokėti ją, yra garbė. Atsakinga misija — aukleti vaikus sąmoningais lietuvišais, galinčiais kalbėti, skaityti ir rašyti lietuviškai yra patikėta mokytojams, konferencijos atidaruojama žodyje pareiškė Regina Kučienė.

Konferencijoje dalyvavo gražus būrys mokytojų (47). Be Cikagos lit. mokyklos bei Maiorono lit. mokyklos mokytojų, dalyvavo viešnios iš Clevelando: Vilija Nasvytytė-Klimienė, Nomedė Vucianienė ir Danutė Januškytė-Tuljak. Iš St. Petersburgo, FL, atvyko „Saulės“ lit. mokyklos mokytoja Vida Meiluvienė. Taip pat dalyvavo buvę LB švietimo tarybos pirmininkai Jonas Kavaliūnas ir Juozas Placius, Pedagoginio lietuvių tautinio instituto direktorė Stasė Petersonienė, Religinų reikalų tarybos pirm. seselė Margarita Bareikaitė, veteranai mokytojai Marija Placienė ir Jadvyga Pencylėnė. Išskirtinai buvo pagerbta pedagogų šeima — Marija ir Juozas Placai, kurie nuo atvykimo į JAV „moke“ vaikus rašyti lietuviškai be klaidų iki pavasario... taip pajukavo Marija. Atskirai savo pirmąją mokytoją pasveikino buvusi mokinė, vėliau mokytoja, švietimo tarybos vicepirmininkė Vida Brazaitytė, perskaitydama Janinos Degutytės eilėraštį „Mokytojai“ ir įteikė puokštę gėlių.

Konferencijai vadovavusi Vida Brazaitytė perskaitė JAV LB Krašto valdybos pirm. Reginos Narušienės sveikinimą ir linkėjimą toliau nepailstamai dirbti lietuviškos laisvės, auklėjant ir mokant jaunąją kartą. Žodžiu buvo perleistas sveikinimas PLB valdybos pirm. Vytauto Kaman-

Viešnia iš Clevelando Vilija Nasvytytė-Klimienė perskaitė pranešimo apžvalgą „Kaip pavaišinti dėstomą programą trečio ir ketvirtjo skyriaus mokiniams“. Įdomiai ir išsamiai atskleidė galimybes ir būdus, kaip dirbti su skirtingu gebumų ir skirtingo lietuvių kalbos žinojimo lygio vaikais.

Pranešime akcentuojamas didžiulis dėmesys emociniam medžiagos perteikimui, nes vaikai naują medžiagą gali įsisavinti, pajungdami įvairius jutiminius organus (klausa, skonis, lytėjimas, regėjimas). Didžiulį vaidmenį vaiko mokyme vaidina teigiamos emocijos, kurias padeda sukurti įvairūs mokomieji žaidimai. Mokytoja Vilija pademonstravo mokomųjų žaidimų ir vaizdinę medžiagą, kuri padeda 3-4 sk. vaikams lengviau įsisavinti lietuvių kalbą, susipažinti su Lietuvos geografija, istorija. Emociškai suvokta ir priimta medžiaga ilgesniam laikui užsikoduoja vaiko atmintyje.

Pasistiprinus pietumis, tęsėme darbą. Savo patirtimi dalinosi Cikagos lit. mokyklos mokytoja Zita Dubauskaitė. Ji taip pat akcentavo teigiamą emocijų-jutiminę medžiagos pateikimo ir įsisavinimo formą, vaikų darbą mažose grupėse.

Konferencijos metu buvo suvaidinta su naujai išleistas vadovėliais. Mokytojai galėjo įsigyti mokomuosius medžiagos. **Ramutė Lukošienė**

LIETUVOS MUZIKOS PEDAGOGAI KELIAVO PO JAV MOKYKLAS

Kelionę suorganizavo A.P.P.L.E. bendrija
ir JAV valdžia

Jungtinėse Valstijose lanko Lietuvos muzikos pedagogų grupę, kuri šiuo metu keliauja po JAV rytinio pakraščio miestus, susipažįsta su amerikiečių pradinio ir vidurinio klasių muzikos auklėjimo programomis ir muzikos pedagogų ruošimu Amerikos aukštesiose mokyklose.

Kelionę suorganizavo bendrija „Amerikos pedagogų talka Lietuvos švietimui“ žinoma angl. santrumpa A.P.P.L.E. („American Professional Partnership for Lithuanian Education“). Kas vasarą A.P.P.L.E. ruošia kvalifikacijos kėlimo kursus Lietuvos pedagogams, o mokslo metu siūnia aukštos kvalifikacijos specialistus į Lietuvą su paskaitomis ir kitais būdais talkina Lietuvos mokytojams.

Praeitę A.P.P.L.E. bendrija yra padėjusi paskirti Lietuvos mokytojams stažuotis JAV aukštesiose mokyklose. Tačiau pirmą kartą jos pastangomis į JAV vienu metu atvyko aštuoni Lietuvos pedagogai. Šią kelionę įgalino JAV valstybinė „Savanorių svečių programa“ (angl. „Volunteer Visitors Program“), kuriai yra skirta sudaryti sąlygas kitų šalių profesionalams susipažinti su kolegų darbu Amerikoje, kurti profesinius ryšius, gylinti žinias. Prie šios kelionės taip pat daug prisidėjo JAV ambasados Vilniuje darbuotojai ir JAV Valstybės departamento pareigūnai, kurie prižiūri kultūrinius mainus.

Pagal „Savanorių svečių programą“, kelionę į JAV apmoka patys atvykstantys svečiai arba institucijos, kuriose jie dirba, o Amerikos valstybinės įstaigos finansuoja didžiąją išlaidų JAV, apmoka tarp miestinių kelionių išlaidas, samdo vėžėjus.

A.P.P.L.E. bendrija pasiūlė atsikviesti Lietuvos muzikos pedagogus, padėjo atrinkti kandidatus, o bendradarbiaudama su Valstybės departamentu Vašingtone ir JAV ambasada Vilniuje, sudarė trijų savaičių programą.

Lietuvos muzikos pedagogų grupę sudaro: Šiaulių universiteto Muzikos katedros vedėjas profesorius ir daugelio muzikos vadovėlių autorius dr. Eduardas Juozas Balčytis; Klaipėdos universiteto muzikos pedagogikos katedros vedėja dr. Stanislava Jareckaitė; Lietuvos muzikos mokytojų sąjungos pirmininkas, Klaipėdos universiteto Menų fakulteto prodekanas Algirdas Šumskis; Muzikos švietimo centro Vilniuje ugdymo programų vadovė, mokyklos „Gama“ muzikos mokytoja ir A.P.P.L.E. kursų dėstytoja Laima Sirutienė; Lietuvos muzikinio pedagoginio žurnalo „Gama“ vyriausioji redaktorė Laimutė Ligeikaitė-Grubevičienė; Klaipėdos vidurinės mokyklos muzikos mokytoja, Klaipėdos universiteto doktorantė Rūta Girdziūskienė; Lietuvos muzikos akademijos Pedagogikos katedros docentė, Fortepijono ir muzikologijos fakulteto dekanė Ramunė Kryžauskienė; ir Panevėžio konservatorijos direktoriaus pavaduotoja Violeta Kundrotienė. Pirmąsias kelias kelionės dienas prie grupės prisijungė ir Lietuvos mokytojų kvalifikacijos kėlimo instituto informacijos skyriaus darbuotoja bei A.P.P.L.E. vasaros kursų talkininkė Vilniuje Anelė Bilionaitė, šiuo metu besilankanti Vašingtone.

Lietuvos pedagogai į JAV atvyko kovo mėn. pradžioje, dar prieš prasidedant oficialiai kelionei po Amerikos mokyklas. Mat, buvo neeilinė proga jiems dalyvauti JAV muzikos pedagogų 57-toje valstybinėje konferencijoje (angl. Music Educators National Convention), kurią kas dvejus metus rengia Valstybinė muzikos pedagogikos draugija (angl. National Association for Music Education). Tai didžiausias Amerikos muzikos pedagogų suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie penki tūkstantčiai mokytojų ir pagalbinių sričių, profesionalų iš visų 50 JAV valstijų.

A.P.P.L.E. vasaros kursuose yra dėstę nemažai Amerikos muzikos mokytojų ruošimo specialistų. Bendrijos pakviesti, jie kreipėsi į suvažiavimo vadovybę, prašydami sudaryti sąlygas Lietuvos pedagogams dalyvauti konferencijoje be registracijos mokesčio. Suvažiavimo rengėjai sutiko ir sudarė galimybes Lietuvos pedagogams nemokamai naudotis visomis suvažiavimo dalyvių teisėmis. Tokiu būdu, svečiai galėjo nemokamai arba už smarkiai sumažintą kainą įsigyti įvairios muzikos pedagogikos literatūros, o taip pat dalyvauti visuose keturiuose suvažiavimo renginiuose, klausytis mokslinių pranešimų.

(Vieną pranešimą — apie įvairių kultūrų pučiamuosius liaudies instrumentus — skaitė A.P.P.L.E. dėstytoja dr. Cherie Stellaccio ir A.P.P.L.E. valdybos pirmininkė, Marylando universiteto muzikos pedagogikos doktorantė Emilija Sakadolskienė. Be kitų instrumentų, buvo aptarti ir lietuviški skuduciai.)

Suvažiavimo dienomis Lietuvos pedagogus globėjo A.P.P.L.E. bendrijos bičiuliai ir Vašingtono lietuviai, kurie teikė nakvynes, padėjo su pragyvenimo išlaidomis. Kadangi kelionė sutapo su Kovo 11-tosios šventės, pedagogai taip pat dalyvavo priėmimo Lietuvos ambasadoje šv. Mišių aukoje Kovo 11-tosios proga Amerikos katalikų bazilikos koplyčioje, kur giedojo lietuviškas giesmes, kartu su kitais dalyvavo apeigose Šiluvos Marijos koplyčioje.

Kovo 13 d. Lietuvos pedagogai pradėjo dešimties dienų pažintinę kelionę po JAV mokyklas. Iš pradžių aplankytos Vašingtono kaimynystėje esančios valstybinės ir privačios švietimo institucijos, kurios pasižymi sustiprintu muzikos auklėjimu. Svečiai iš Lietuvos taip pat lankėsi Vašingtono konservatorijoje ir Marylando valstybiniame universitete. Marylando un-te buvo susitikimai su Muzikos fakulteto Muzikos pedagogikos katedros vadovybe ir dėstytojais, kurių keli yra dalyvavę A.P.P.L.E. kursuose Lietuvoje, Edukologijos fakultetų atstovais, susipažinta su universiteto muzikos biblioteka ir archyvais. Šiame universitete yra viena didžiausių muzikos literatūros saugyklų Amerikoje.

Lietuvos pedagogai nuvyko į Filadelfijos miestą (Pennsylvania), kur stebėjo priešmokyklinio amžiaus vaikų menų studijos pamokas ir menų gimnazijos pamokas. Taip pat apsilankė garsiajame Temple universiteto Muzikos fakultete, kur dėsto garsus Amerikos pedagogas-mokslininkas dr. Edwin Gordon. Temple taip pat profesoriauja A.P.

Mazosios Lietuvos lietuvių draugijos Čikagoje pirmininkas Vilnius Trumpjonas (antros eil. viduryje), lankydamas Karaliaučiaus srities lietuvių, 1999 m. gruodžio 6 d. susitikimo su Ragaines II vidurinės mokyklos lietuvių kalbos klases mokiniais ir mokytojais. Kairėje mok. Laima Žemgulienė. Dešinėje — mok. Jonas Glinskis.

P.L.E. bendradarbiu dr. Beth M. Bolton, kuri sausio mėnesį lankėsi Lietuvoje su paskaitomis apie muzikos specialistų rengimą.

Baigdami kelionę pedagogai nuvyko į Hartford miestą (Connecticut), kur susipažino su darbu pradinėje menų mokykloje. Taip pat vyko į Hartford universiteto Muzikos fakultetą („The Hartt School“), klausėsi paskaitų muzikos pedagogikos studentams. Lietuvos pedagogais čia be kitų rūpinosi ir Hartt mokyklos profesorius dr. Clarke Saunders, kuris jau kelis kartus yra dėstęs A.P.P.L.E. kursuose Lietuvoje.

Buvo susitikę ir su Connecticut valstijos Menų tarybos nariais, švietimo skyriaus darbuotojais. Čia buvo susipažinta su šioje valstyje išpuoselėtu novatorišku valstybinės mokyklos modeliu, pavadintu santrumpa HOT (angl. „Higher Order Thinking“, liet.

„Aukštesnio rango mąstymas“). Taip pat įvyko susitikimas su A.P.P.L.E. valdyba ir kitais nariais — Connecticut valstijoje yra šios bendrijos šaknys ir čia gyvena daug A.P.P.L.E. bičiulių. Svečiai kelionę baigė kovo 23 d. New York'e, iš kur ir išskrido namo į Lietuvą.

Visur, kur lankėsi Lietuvos muzikos pedagogai, jų laukė ne vien gausūs susitikimai ir intensyvūs bendravimai su kolegomis amerikiečiais. Beveik be išimties jie buvo apdovanojami knygomis bei įvairia pedagogikos literatūra, kuri bus naudinga, stiprinant muzikos pedagogiką Lietuvoje. Tai ir buvo šios kelionės tikslas, kuris įgyvendinamas dėka Amerikos valstybinių įstaigų, A.P.P.L.E. bendrijos ir geranoriškų lietuvių bei nelietuvių A.P.P.L.E. bičiulių bendradarbiavimu.

Romas Sakadolskis

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA KRYŽIAUS KALNO TEMA

Vasario 24-25 d. Šiauliuose vyko tarptautinė konferencija „Kryžių kalno istorinė raida ir jo išlikimo problemos“, kurioje dalyvavo prelegentai iš Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Rusijos ir kitų šalių. Konferencijos pradžioje sveikinimo žodį tarė Seimo pirmininkas prof. V. Landsbergis, taip pat Šiaulių vyskupijos generalvikaras mons. K. Jakaitis. Pranešėjai analizavo Kryžių kalno — Jurgaitių piliakalnio archeologinių tyrinėjimų (B. Salatkienė), jo kraštovaizdžio istorinę raidą (D. Mačiulis), Kryžių kalną kaip kultūros fenomeną (prof. habil. dr. V. Rimkus), kalbėta apie asociatyvinius kraštovaizdžius Rusijoje (prof. habil. dr. J. A. Vedenin), kultūrinio kraštovaizdžio apsaugos problemas Lenkijoje (magistras M. Swiatkowski) ir pan. Šiaulių universiteto doc. dr. G. Mažeikis savo pranešime „Gyvybės tūkmečių simbolių konfliktai“ bandė nušviesti šių laikų visuomenėje galinčią kilti tikėjimo simbolių konfliktų problemą.

(D. Mačiulis), Kryžių kalną kaip kultūros fenomeną (prof. habil. dr. V. Rimkus), kalbėta apie asociatyvinius kraštovaizdžius Rusijoje (prof. habil. dr. J. A. Vedenin), kultūrinio kraštovaizdžio apsaugos problemas Lenkijoje (magistras M. Swiatkowski) ir pan. Šiaulių universiteto doc. dr. G. Mažeikis savo pranešime „Gyvybės tūkmečių simbolių konfliktai“ bandė nušviesti šių laikų visuomenėje galinčią kilti tikėjimo simbolių konfliktų problemą.

STAR ALLIANCE

It makes a world of difference when
you fly SAS to Lithuania.

No one makes round-trip travel to Lithuania easier and more convenient than SAS. From Chicago, we offer daily service to Vilnius with just one hassle-free connection through Stockholm. Our 4:30 p.m. departure gives you a relaxed morning arrival for business or pleasure. When you're ready to return, you'll enjoy same-day travel back to Chicago through our Copenhagen

hub. And whether you fly Business Class or Economy Class, you can be sure our service will be world-class, and will allow you to arrive rested and refreshed — all for a reasonable fare. Find out what a world of difference SAS can make for your next trip. Just call your Travel Agent or SAS at 1-800-221-2350. For more information and special offers, visit our website at www.flysas.com.

Flight #	From	To	Departure Time	Arrival Time
SK 946	Chicago	Stockholm	4:30 pm	7:40 am +1
SK 744	Stockholm	Vilnius	9:20 am +1	10:50 am +1
SK 743	Vilnius	Copenhagen	12:45 pm	2:15 pm
SK 943	Copenhagen	Chicago	3:40 pm	5:40 pm

DRAUGAS, 2000 m. kovo 30 d., ketvirtadienis

5

kinčių religiniai jausmai ir mintys. Toks tautos savaiminis dvasinės kultūros vystymas ir yra Kryžių kalno esmė. Tai ir labiausiai saugotina vertybė. Pasauliui Kryžių kalnas tuo ir įdomus, kad čia aiškiausiai galima įžvelgti mūsų tautos dvasingumą ir kiekvieno žmogaus tiesioginio bendravimo su Dievu poreikį. Rezoliucijoje taip pat akcentuota, kad visi Kryžių kalno aplinkos planavimo ir tvarkymo darbai turi turėti tik vieną kryptį — pabrėžti arba bent išlaikyti esamą paties Kryžių kalno dominavimą jo aplinkoje.

Bažnyčios žinios, 2000 m. Nr. 5

DIDINA KARINĖ PARAMĄ LIETUVAI

Vilnius, kovo 5 d. (BNS) — Siemet Danija beveik tris kartus padidins savo karinę paramą Lietuvai ir toliau remsi trijų Baltijos valstybių vykdomus projektus.

Danijos ambasada pranešė, kad 2000 metais Lietuvai numatoma skirti apie 2.9 mln. dolerių.

Danijos Gynybos ministerijos parengtame informaciniame

me leidinyje sakoma, kad Danijos bendradarbiavimas su Lietuva, Latvija ir Estija vyksta aukštu lygiu. Toliau bus tęsiama parama bendriems Baltijos valstybių projektams — batalionui BLATBAT, minių laivų eskadrai BLATRON, oro erdvės stebėjimo sistemai BALTNET, gynybos kolegijai BALTDEFCON.

Danijos bendradarbiavimo su rytų ir Vidurio valstybėmis 88 proc. tenka Baltijos valstybėms. Siemet iš viso joms, įskaitant bendrus projektus, ketinama skirti apie 15 mln. JAV dolerių.

Lietuvos ir Danijos gynybos ministerijos dvišalę bendradarbiavimo sutartį pasirašė 1994 metais. Kasmet bendradarbiavimo planuose yra apie 60-70 bendrų projektų ir renginių.

* New Yorke leidžiamas žurnalas „Global Finance“ paskelbė, kad gegužę išspausdins kylančių rinkų valstybių geriausių bankų sąrašą ir jų apyvagą. Į tą sąrašą tarp kitų bankų įrašyti ir Estijos „Hansapank“, Latvijos „Unibanka“, Lietuvos „Vilniaus bankas“, Lenkijos „Pekao“ bankai. (Ela)

A. + A. JOSEPHINE SODAT BRAZIS BACEVICE

Gyveno Čikagoje, Brighton Parko apylinkėje. Mirė 2000 m. kovo 27 d., sulaukusi 96 metų.

Gimė 1903 m. gegužės 15 d. Lietuvoje, Šakių apskrityje, Lukšių kaime.

Nuliūdę liko: dukterys Virginia Bell, žentas John ir Ruth Speakman, mirusio David žmona; anūkės: Monica Muhs, jos vyras John ir Vanessa La Sota, jos vyras Leon; proanūkės: Amanda Muhs, Sara Muhs ir Leigh La Sota; Lietuvoje brolis Joseph Bacevice su žmona Aldona; taip pat daug dukterėčių, sūnėnų ir pusbrolių bei pusseserių.

Velionė buvo žmona a.a. Anthony Sodat ir a.a. Telos Brazis, sesuo a.a. John, a.a. Peter Bacevice ir a.a. Onos, a.a. Marijonos, a.a. Petros ir a.a. Magdelės.

A.a. Josephine pašarvota penktadienį, kovo 31 d. nuo 3 iki 9 v.v. Gaidas-Daimid laidojimo namuose, 4330 S. California Ave.

Laidotuvės šeštadienį, balandžio 1 d. Iš laidojimo namų Velionė bus atlydėta į Šv. Mergeles Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčią 9:30 val. ryto. Šv. Mišios už jos sielą bus atšaukiamos 10 val. ryto. Po Mišių a.a. Josephine bus palaidota šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: dukterys, anūkės, proanūkės ir kiti giminės.

VIENERIŲ METŲ MIRTIES SUKAKTYS

A. + A. KAZYS
BEIGA

1999.3.31

A. + A. JONAS
AMBRIZAS

1999.4.3

Liūdėdami su skausmu prisimename juos ir metinių progą kviečiame visus pasimelsti už Velionis šv. Mišių aukoje. Šv. Mišios bus aukojamos 2000 m. balandžio 1 d. 8 val. ryto Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos bažnyčioje, Lemont, IL.

Liūdinti Beigų šeima.

A. + A.

IRA MARKS

mirus, netekties valandoje jo žmoną, kultūrinio gyvenimo puoselėtoją dail. JANINĄ, sūnus DANIELIŲ, PETRĄ, POVILĄ ir jų šeimas, giminačius giliai ir nuoširdžiai užjauciamie.

Marytė ir Kazys Ambrozaičiai

Aleksandra ir Jurgis Daugvilai

Ada Sutkuviene

Ieva ir Vytautas Kasniūnai

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Kitą sekmadienį per „Margučio II“ metinės šventės programą vaidins (iš kairės): Dalia Vaisaitė, Edita Malakauskaitė, Viktoras Jašinskas, Violeta Drupaite ir Giedrė Gillespie.

Dar nesate girdėję šmaikštus Juozo Erlicko žodžių? Balandžio 9 dieną per „Margučio II“ šventę turėsite progos išvysti trumpą programą „Blinkuvos poeto pagerbimas“, pastatytą pagal J. Erlicko humoristinį tekstą. Vaidins Viktoras Jašinskas (Poetas Blinkavičius), Violeta Drupaite (Blinkavičienė), Vaidas Šulnys (Garnevičius), Eglė Juodvalkė (Garnsekretorė), Giedrė Gillespie (Kolegė), Edita Malakauskaitė (Panelė Sprindytė) ir Dalia Vaisaitė (Studentė), jiems vadovaus aktorė Audrė Budrytė. Muzikinę „Margučio II“ šventės dalį atliks naujai susikūrus „Govijos“ folklorinis ansamblis ir jo vadovė Jūratė Lukminienė. Atvykite į šią linksmą šventę, vyksiančią Jaunimo centre 4 val.p.p.! Bilietų ieškokite „Seklyčioje“.

Petras Vilutis, gyvenantis Toronte, Kanadoje, Draugo fondo pavasario vajui atsiuntė 500 kanadietiškių dolerių. Anksčiau yra parėmęs Draugo fondą 125 JAV doleriais. Už paramą iš kaimynės Kanados labai dėkojame.

„Sopulingoji Motina“ – Verbų sekmadienio religinės muzikos koncertas įvyks balandžio 16 d. 3 val. p.p. Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje Marquette Parke. Programoje: G. B. Pergolesi „Stabat Mater“, G. Rossini „Stabat Mater“. Atlikejai: Ricardo Soko vokalinis moterų ansamblis, parapijos mišrus choras ir solistai. Muzikos vadovas – Ricardas Sokas.

Lionginas Plūra, Draugo fondo igaliotinis Racine, WI, kovo 28 d. atsilankė Draugo fonde ir įteikė surinktus 280 dolerių šio pavasario vajui. Jis su žmona Felicija patys aukojo 100 dolerių vajui, prie ankstyvesnių 305 dol. įnašų. Šiais metais norint užbaigti milijoną Draugo fonde, jo visų igaliotinių pastangos labai reikalingos. Už jas dėkojant L. Plūrai, tikimės, kad jos tęsis per visus metus.

Metinio Pasaulio lietuvių centro narių susirinkimo dalyviai. Iš kairės sėdi: Jone Valaitienė, Lile Juzėnienė, Leonas Maskaliūnas, Nijolė Maskaliūnienė, Jolanda Mikunienė, Sigute Užupienė ir Juozas Užupis. Stovi: Pranas Jurkus, Jonas Valaitis, Vytautas Mikonas, Laima Stepatienė ir Algirdas Stepatas.

„Draugui“ reikia seno, nešiojamo („laptop“) kompiuterio 386 arba 486 – IBM kompiuterio su „floppy drive“. Svarbu, kad būtų DOS; W95 nereikalingas. Šio kompiuterio pagalba „Draugas“ kasdien atsiranda jūsų namuose.

Gyventojų surašymo – Census 2000 Lemonto skyriaus biuro darbuotojai atvyks į Pasaulio lietuvių centrą (14911 W. 127th Street, Lemont, IL), kur baltandžio 9 d., sekmadienį, nuo 10 val. iki 2 val.p.p. aiškins ir atsakins į visiemis rūpimus klausimus. Dalyvaus ir vertėjas. Atvykstantiems siūloma kartu su savimi atsinešti užpildymo formą, kurią gavote paštu.

„Septyni Kristaus žodžiai“ – Teodor Dubois religinė kantata bus atliekama baltandžio 2 d. Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Programoje jungtinis choras, solistai, padeda vargonais ir orkestru. Pietūs – 12 val. centro didžiojoje salėje, o koncertas – 1:30 val. p.p. Lietuvių fondo salėje. Bilietus galėsite įsigyti prie įėjimo. Kviečiame pasinaudoti reta proga ir išlausyti religinį koncertą.

„Buvau sujaukta Jūsų atvirukų iš tėviškos“ Ir Jūsų nuostabumas išgyvenimų aprašyme, ir tikrovės pajutimas, ir stilius – viskas – nuostabu... – taip apie Nijolės Janušienės, giesdės per šv. Mišias, kurios bus aukojamos tėvų jėzuitų koplyčioje 3 val. p.p. 4 val.p.p. didžiojoje Jaunimo centro salėje rengiama oficialioji dalis; 5 val.p.p. vyks meninė programa, kurią atliks Ricardo Soko vadovaujamas moterų ansamblis, 5:30 val.p.p. ruošiamas vakarienis. Bilietus užsisakykite, skambindami tėvams jėzuitams tel. 773-737-8400.

Daujamanto-Dielininkai jaunųjų ateitininkų kuopos susirinkimas Ateitininkų namuose, Lemonte, vyks sekmadienį, baltandžio 2 d., tuoj po 9 val. r. šv. Mišių Pal. J. Matulio misijoje. Susirinkimo mintis – „Atidarykime duris Dievui ir Jo gražiam pasauliui“. Visi dėvime uniformas, išskyrus Prancevičius ir Čyvo būrelių narius, kurie prašomi apsirengti darbo drabužiais.

JAV Lietuvių jaunimo sąjunga baltandžio 8 d. Pasaulio lietuvių centre ruošia suvažiavimą, kuris prasidės 9 val. r. Čikagos jaunimas (18-35 m.) yra raginamas gausiai dalyvauti. Daugiau informacijos, skambinant Nidai Bichnevičiutei tel. 630-852-0460.

Kun. V. Baliūnas, SJ, ves priešvėlykines rekolekcijas tėvų jėzuitų koplyčioje baltandžio 13, 14, 15 d. Išpažintys bus klausomos nuo 6 val. v. Mišios ir susikaupimas – 7 val. v. Rekolekcijų užbaigiamosios Mišios bus sekmadienį, baltandžio 16 d. Po Mišių Jaunimo centro kavinėje įvyks priešvėlykiniai pusryčiai, kuriuos ruošia Jaunimo centro moterų klubas. Visus kviečiame dalyvauti.

M.K.

Vyskupas Eugenijus Bartulis iš Šiaulių ves rekolekcijas Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Kovo 31 d., penktadienį, 5 val.p.p. vyks šv. Mišios ir pamokslas. Šeštadienį, baltandžio 1 d., šv. Mišios ir pamokslas vyks 8 val.r. Po to mokyklos salėje rengiamas pabėgimas prie kavutės. Sekmadienį, baltandžio 2 d., šv. Mišios ir pamokslas vyks 10:30 val.r., o po jų – numatoma skautų ruošiamą kavutę, kur ir vėl bus galima pasikalbėti su Jo Ekselencija. Be to, siūlytume, kad penktadienį atvykusių mobilūs paliktumėte bažnyčios kieme arba gatvėje, nes 7 val.v. vyks rekolekcijos išpaunio kalba, ir į jas atvažiuosieji gali užstatyti automobilius.

Cicero Jūrų šaulių kuopos „Klaipėda“ metinis narių susirinkimas įvyks baltandžio 9 d., sekmadienį, 12 val. Šv. Antano parapijos raštinių namo žemutinėje patalpoje (1510 S. 49th Court; įėjimas iš šono). Susirinkime visų kuopos narių dalyvavimas yra būtinas, nes beinamųjų reikalų bus renkami atstovai į LSS išievojimo dalinių atstovų suvažiavimą. Po susirinkimo bus pabėgimas.

„Židinio“ pamaldos, kuriose dalyvauja ir Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, įvyks seštadienį, baltandžio 1 d., 4 val.p.p. tėvų jėzuitų koplyčioje, Čikagoje.

Naujai atvykusiųjų dėmesiu! Ši sekmadienį, baltandžio 2 dieną, po 10:30 val. r. šv. Mišių Švč. M. Marijos Gimimo (Marquette Parko) parapijos salėje kavutės metu dalyvaus Čikagos miesto advokatas Diego Bonesatti, kuris kalbės imigracijos ir kitais teisiniais klausimais. Ši informacija bus ypač naudinga naujai atvykusiems. Vertėjus Birutė Jasaitienė. Visi kviečiami dalyvauti.

Atsiusta paminėti

„Nemokame išrinkti valdžios, o kaip galime tai padaryti, jeigu ji tokia kaip mes?“ – savo straipsnyje „Kovo 11-osios dešimtmėtis“ rašo Edvardas Gudavičius. Žymaus istoriko, populiariosios knygos „Lietuvos istorija“ autoriaus straipsnis spausdinamas trečiame šiuo metu „Kultūros barų“ numeryje, kuriame skaičiuojamas taip pat atras ir Jono Juškačio eilėraščių, Vytauto Kubiliaus tyrinėjimus „Lituanistika prievartų metais“, po kalbą apie dainų ir šokių ansamblio „Lietuva“ likimą. Inos Pukelytės straipsnis „Aktoriaus 2000-aisiais“ ir kt. Kultūros barų redakcijos adresas: Latako g. 3, 2001 Vilnius, Lietuva; žurnalas taip pat turi ir savo atstovą JAV – Mariją Paškevičienę, kurios adresas: 306 55th Pl., Downers Grove, IL 60516.

Skelbimai

• Dr. Vladas Kaupas iš Clearwater, FL, remia Lithuanian Mercy Lift pastangas teikiant visokeriopą medicininę pagalbą sunkiai sergantiems ligoniams Lietuvoje. LML nuosirdžiai dėkoja dr. Kaupui už \$300 auką.

• Petras Pluta, neseniai atplaukęs iš Palangos, pristatė taip: „Nėra skanesnės lietuviškos duonos šiaurės Atlanto, kaip Racine!“ Ir Petras įvertina, kad Racine Bakery yra atidaryta 7 dienas savaitę. Racine Bakery & Delicatessen, tel. 773-581-8500.

• Namams pirkti paskolos duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir priemonėmis nuosimėtais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road, Tel. (773) 847-7747.**

VAIZDAJUOSTĖ APIE ŠVĖKŠNĄ

Kovo 22 d., trečiadienio vyresniųjų lietuvių popietėje „Seklyčioje“ buvo rodoma vaizdajuostė apie Švėkšną (iš ciklo „Mūsų miesteliai“), kurią renginių vadovė E. Sirutienė parūpino Jaunimo centro administratore S. Miglinienė.

Švėkšnos miestelis yra prie nedidelio Švėkšnos upelio, 50 km į šiaurės vakarus nuo Tauragės. Savo vardą Švėkšna gavo nuo to upelio, kuris buvo dažnai minimas kryžiuočių XIV amžiaus kelių į Lietuvą aprašymuose. Švėkšna buvo vadinama Swexte arba Sveiksna vardu. Pati Švėkšna tuose aprašymuose neminima. Matyt, kad jos tada ten ir nebuvo, tačiau apylinkės (tai parodo archeologinės iškasenos) buvo gyvenamos nuo seniausių laikų. Yra aptikta VII-VIII amžių skalių gėlių laidojimo liekanų. Iš jų nustatyta, kad Švėkšnos apylinkėse gyvenę skaliai mokojo pasigaminti puikių ginklų, kalavijų ir pėntinų.

Švėkšna galėjo atsirasti ir išaugti po Melno taikos (1422 m.), pasibaigus lietuvių karams su kryžiuočiais. Pirmas autentiškas dokumentas, kuris ne tik mini, bet ir aprašo Švėkšną yra 1509 m. gegužės 20 d. bažnyčios įkurtimo aktas, rašytas ir pasirašytas Pašakarnių dvare Mikalojaus Jonavičiaus Kęsgailos, Žemaičių seniūno. Bažnyčia gavo Šv. Jokūbo vardą. Kęsgaila pasidėjo aprūpinti bažnyčią liturginiais drabužiais ir indais, taip pat atidavė klebono valdžion 10 valstietį su jų šeimomis ir žeme bei žemės klebonijos ūkiu. Iš buvusių Švėkšnoje 12-kos smuklių, klebonui buvo pavestos trys.

1624 m. Švėkšną nupirko Pajorio tūnos Jeronimas Krišpinas, kuris dvare įsteigė stiklo gamyklą, taip pat ir popieriaus dirbtuvę. Popierius, kaip tada visur buvo daroma, buvo gaminamas rankomis. Švėkšniškis popierius buvo geras, nes stiprus ir baltas. Jį naudojo Žemaičių pilys ir žemės teismai bei kitos Žemaitijos įstaigos. XVIII šimt. metyje Vilniaus vaivada M. K. Oginskis. Švėkšną pardavė Wilhelmui Jonui Plateriui (drauge su visais savo ūkiais ir vaitystėmis Žemaitijoje). Nuo to laiko Švėkšna išbuvo

Platerių rankose – kol buvo bolševikų viskas nusavinta. 1732 m. Švėkšną ištiko gaisras, kurio metu sudegė ir bažnyčia. 1742 m. prelatas Antanas Vaina su parapijiečiais pastatė naują bažnyčią, o apie 1803 m. kun. Hurcinas pastatė didesnę bažnyčią, kurios šventorius puošia ir dabartinę bažnyčią. 1898-1937 m. Švėkšnoje klebonavo prelatas Julius Maciejauskas. Per beveik 40 klebonavimo metų šis vyras yra išvargęs didelių barų visose Švėkšnos gyvenimo srityse. Žmonės jį vadindavo „Viešpačiu“. Atvykęs į Švėkšną netrukus (1901 m.) pradėjo statyti naują mūrinę bažnyčią, kurios statybą gausiai rėmė visi švėkšniškiai. Grafiškai Adomas ir Aleksandras Plateris paaugojo 50,000 rb., davė minko medžiagą, o dvaro plytinės išdėgino plytas. Pinių statybų neužtenkant prelat. J. Maciejauskas išvyko į JAV, kur rinko aukas lietuvių emigrantų tarpe. Statyba buvo baigta 1905 m. Bažnyčia yra dviaukštė (jos bokštai 75 m arba 230 pėdų), neogotiko stiliaus. Vidus gražiai išpuoštas iš Tirolio atgabentais medžio darbo altoriais ir sakykla. Kitus įrenginius padarė nagingi žemaičiai. Visa statyba ir įrengimai atsiėjo apie 200,000 rb. Ši suma įrodė žmonių prisirišimą prie savo tikėjimo ir Dievo namų.

Lietuvių tautinis atgimimas Švėkšnoje ir apylinkėse pradėjo reikštis XIX a. antroje pusėje. Pirmuoju lietuviybės žadintoju buvo klebonas kun. Staškauskas, nes jis rūpinosi parapijiečių švietimu ir mokslinimu, rūpinosi spaudos platinimu, t.y. knygnešyste (rusų policija kratydavo žmones ir iš jų atimdavo knygas). 1886 m. kan. Staškauskas atskleidė, kad Švėkšną gydytoja dr. Juozapą Rūgį, kuris čia pradėjo platesniu mastu varyti tautinio atgimimo darbą, suorganizavo draudžiamos spaudos platinimą, o žandarams susekus dr. J. Rūgį veiklą, jis buvo nuimtas iš tremties ir Rusijos gulamų, bet jį išgelbėjo grafo Adomo Platerio autoritetas. Ilgainiui tie du vyrai taip susidraugavo, kad lietuviška spauda iš Prūsų į Švėkšną buvo atgabena ne tik knygnešiu, bet ir grafo Platerio ka-

rieta, kurios rusai nedrįso tikrinti. „Varpo“ laikais dr. J. Rūgis buvo lyg ir varpininkų atstovas Žemaitijoje.

1909 m. mirė grafas Adomas Plateris, ir dvarą paveldėjo grafas Jurgis Plateris, jo sūnus (tuo metu jis buvo Rusijos karo atstovu Paryžiuje, bet greit pasitraukė iš tarnybos ir apsigyveno Švėkšnoje). 1911 m. jis susituokė su grafo Aleksandro Platerio dukterimi iš Vilkenų dvaro. Per I pasaulinį karą Marijona Platerienė buvo įsteigusi dr. J. Rūgio vadovaujamą karo ligoninę. Vokiečiams Švėkšną užimant miestelis nedaug tenkento, tik buvo sunaikintas garsusis dvaro „Žvėrynas“: išbėgo žvėrys, ir buvo nušauti paukščiai.

1925 m. Švėkšną ištiko didžiulė nelaimė – sudegė beveik visos miestelio su centru (iš viso apie 300 trobesių). Apie tą nelaimę vaizdajuostėje labai plačiai ir įdomiai pasakojama gaisrą patį matčiusi Ona Vytuvienė. Ji taip pat papasakojo, kaip 1941 m. bolševikų aktyvistai buvusiam dvaro parke sukūrė laužą, kuriame sudegino senąjį Švėkšnos dvaro archyvą su kelių šimtų metų dokumentais, dvaro bibliotekos knygas, Italijoje įgytus meno kūrinius ir kitą vertingą medžiagą.

1941 m. grafas Jurgis Plateris buvo ištremtas (mirė Komijoje po pusmečio nuo ištremimo – badu, palaidotas Siktyvkaro mieste). Į JAV pasitraukė švėkšniškiai: grafas dr. Aleksandras Broel Plateris, inžinierius Jonas Rūgis, Alicija Rūgytė, Jonas ir Janina Rūgytė Račkauskai, Stasė Vanaigaitė-Petersonienė ir kt. Jie visi aktyviai reiškėsi lietuviškame veikime (ypač daug nusipelnė A. Rūgytė).

Nepriklausomybės metais Švėkšnos buvo: gimnazija, dvi pradžios mokyklos, etnografinės bei numizmatikos muziejėlis, o 1940 m. elzbietiečių vienuolių rūpesčiu ir Švėkšnos visuomeninė remiant, pastatyta 50 lovų ligoninė, kurioje slaugėmė dirbo 15 vienuolių.

Visi žiūrovai, kurių tarpe buvo ir švėkšniškiai, labai įdomiai žiūrėjo į nuostabų Žemaitijos miestelį, o po to dar ilgai kalbėjosi ir dalinosi prisiminimais.

Emilija J. Valantinienė

LAISVĖS KOVŲ PAMINKLUI REIKIA REMONTO

Lietuvos Laisvės kovų paminklas, stovintis Jaunimo centro rūmų sodelyje, yra visų lietuvių tautinė šventovė. Čia vyksta tautinės valstybinės iškilmės: sakomos patriotinės kalbos, uždegamas aukuras, giedamas Lietuvos himnas. Prie paminklo dedamos vainikės, gelės, skirtos tautos didvyriams pagerbti, kovojusiems, žuvusiems už Lietuvos laisvę. Čia vyksta ir organizacijų suvažiavimų iškilmės.

Išliko problema, nes nustatyta, kad paminklo pamatas yra stipriai apgriuves ir jau kelia pavojų pačiam paminklui. Jaunimo centro administratorius V. Momkus, pamatęs šitokią grėsmingą paminklo būklę, nedelsiant kreipėsi į šio paminklo fondatorių atstovus, juridinius šio paminklo savininkus, kurie yra: LKVS, Ramovė, LDK Birutės draugija ir Lietuvos šaulių sąjunga išievojimo. Šių išvardintų organizacijų pirmininkai ir buvo pakviesti į pasitarimą paminklo remonto reiklu. Pasitarime dalyvavo: trys ramovėnai, dimisijos majoras E. Vengianskas, centro valdybos pirmininkas J. Mikulis, Čikagos skyriaus ramovėnų pirmininkas J. Gradinskas, 2212 West Cermak Road, Tel. (773) 847-7747.

Šių išvardintų organizacijų pirmininkai ir buvo pakviesti į pasitarimą paminklo remonto reiklu. Pasitarime dalyvavo: trys ramovėnai, dimisijos majoras E. Vengianskas, centro valdybos pirmininkas J. Mikulis, Čikagos skyriaus ramovėnų pirmininkas J. Gradinskas, 2212 West Cermak Road, Tel. (773) 847-7747.

Šių išvardintų organizacijų pirmininkai ir buvo pakviesti į pasitarimą paminklo remonto reiklu. Pasitarime dalyvavo: trys ramovėnai, dimisijos majoras E. Vengianskas, centro valdybos pirmininkas J. Mikulis, Čikagos skyriaus ramovėnų pirmininkas J. Gradinskas, 2212 West Cermak Road, Tel. (773) 847-7747.

skyrusias pirmininkė, šaulių – J. Sidlauskas, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vad. Į pasitarimą buvo kvieistas ir šaulių sąjungos vad. M. Abarius, gyvenantis Detroito, bet dėl nuotolio negalėjo dalyvauti. Šie visi išvardinti asmenys ir sudarė paminklo remonto darbo vykdymo komitetą. Komiteto pirmininkė išrinkta birutininkė Z. Juškevičienė. Suprantama, norint kad paminklo vykdomasis darbas būtų reikiamai, profesionaliai atliktas, komitetui teks artimai kooperuotis su V. Momkum ir statybos autoritetu prašyti nurodymų, patarimų, kaip darbas privalėtų būti padarytas ir paminklo remonto tinkamai atliktas.

Paminklo remonto komitetas dalykiškai aptarė reikalingą ir priėmė konkrečius nutarimus.

Pirmiausia buvo rūpestingai aptartas finansinis reikalas. V. Momkaus, patyrusio administratoriaus, teigimu, šių dienų kainomis skaičiuojant, remonto darbas gali kainuoti ne mažiau kaip šešis tūkstančius dolerių. Tad nutarta skelbti finansinį vajų, prašyti aukų. Nutarta kreiptis ir Lietuvos skyriaus ramovėnų pirmininkas J. Gradinskas, 2212 West Cermak Road, Tel. (773) 847-7747.

no skirstymo komisijai. Pradžiai pasirašė komiteto pirmininkė. Paminklo remonto reikalui nutarta kreiptis į statybos autoritetą architektą Albertą Kerelį, buvusį ilgametį Čikagos miesto architektą, ir prašyti jo patarimo, kaip turėtų būti vykdomas remontas, kokia medžiaga naudojama. Ir, žinoma, patį remonto darbą reikėtų atiduoti profesionaliam kontraktoriui.

Paminklo remonto darbas bus pradėtas, kai bus išspręstas finansinis klausimas: gauta finansinė parama iš Lietuvos fondo ir surengtas finansinis vajus. Tad, kaip manoma, paminklo remonto darbas yra gana sudėtingas, ir įsipareigojusiems žmonėms, komitetui ir V. Momkui teks gerokai padirbėti. Bet tai tebonie lietuviybės išlaikymo labui!

Pasitarimas įvyko 8 m. kovo 5 d. Lietuvių karių muziejuje, Jaunimo centre.

Z. Juškevičienė

Draugo knygynele

Juozas Daužvardienis sudarytoje receptų rinktinėje anglų kalba „Popular Lithuanian Recipes“ – apie 157 receptai. Knygėlėje taip rašoma apie tradicinius Velykų ir Kūčių valgius, jų gaminimo paslaptes. „Popular Lithuanian Recipes“ kainuoja 10 dol., su persiuntimu – 13.95 dol.